UTGITT SIDEN 1967

Reindriftsnytt
Boazodoallo·ođđasat

2 : 2017

50ÅR

Foto: Berit Anne S.Triumf ©

12 : Regionreformen: ett Trøndelag
32 : Vellykket Matstreif-deltakelse
35 : Telling av rein

innhold :

Statsrådens hilsen 4
Reindriftsnytt gjennom femti år 5–7, 13, 18–19, 27
30–31, 34, 38–39

TEMA : REINDRIFTSSTYRE
Næringsrettet utviklingsarbeid må prioriteres8-9
Reindriftsstyrets rolle..... 9
Reintallsutvikling 10–11
Reindriftsstyret i stortingsmeldingen..... 11

Regionreformen..... 12–13
RUFs forskningsmidler 14–15
Grensegjerdetrasé er ryddet 16
HMS i reindrifta 17
Overføring av ansvaret som leder 17
Umerket rein 20–21

TEMA : FAGSAMLING
Fagsamling for reindriftsbyråkratene 22
Tiltak for å hindre spredning av CWD 23
Hva skjer hvis CWD smitter til tamrein?..... 24–25

Nye digitale løsninger 26
Innføring av avgiftsfritak 26
Reindriftsavtalens støtteordninger 28–29

TEMA : REINKJØTT
Vant pris på matstreif..... 32
Slakt og lager av reinkjøtt 33
Hva er- og gjør markedsutvalget? 34

TEMA : REINTELLING
Telling av rein..... 35–36
Utført telling 37

boazodoallo-ođđasat : reindriftsnytt 2:2017

Ansvarlig utgiver:
Landbruksdirektoratet/
Eanandoallodirektoráhtta
Besøksadr.: Løkkeveien 111, 9510 Alta

Avdeling reindrift
Telefon 78 60 60 00
postmottak@landbruksdirektoratet.no
www. landbruksdirektoratet.no

Grafisk produksjon:
Fagtrykk Idé as,
Telefon 78 44 68 00
post@fagtrykkide.no

Miljøfyrtårn®

leder :

Liv Berit Hætta
Fungerende avdelingdirektør

Nå er det 50 år siden første Reindriftsnytt ble utgitt. 50 år med informasjon av alle slag. I løpet av disse årene har mye endret seg og noe er fortsatt likt som før.

I første nummer ser vi at noe av tematikken går igjen, blant annet diskusjoner om reintall og håndtering av norsk-svensk reinbeitekonvensjon. Dette er komplekse tema og det er ikke så underlig at vi fortsatt har temaene på agendaen. I dette nummeret har vi noen historiske tilbakeblikk og vi har med en hilsen fra statsråden.

I juni i år vedtok Stortinget ny melding om reindrift, Lang tradisjon– unike muligheter (Meld. St. 32). Meldingen tar for seg tema som for eksempel samspillet mellom økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft, det økonomiske grunnlaget, ressursforvaltning og arealspørsmål.
Det legges vekt på at de som har reindrift som hovednæring, skal ha gode kår. Dersom du er interessert i meldinga så finner du den på Stortingets hjemmeside, sammen med innstillinga fra Næringskomiteen (Innst. 377 S).

Høsten er en travel tid, i næringa og for oss i forvaltninga. Fylkesmannen er i gang med offentlig kontrollerte tellinger. Telling er en omfattende jobb. I år har fylker utenfor Finnmark fått mulighet til å telle. Troms og Nordland har ønsket og fått midler til tellinger. Disse planlegges gjennomført i 2017/18. Det er flere år siden tellinger ble gjennomført i disse fylkene og det er derfor positivt at dette nå er mulig å gjennomføre.

CWD er per nå påvist både på villrein, elg og hjort. Å ta ut hele villreinstammen i Nordfjella er en skadebegrensning. Forhåpentligvis vil dette tiltaket kombinert med gjerde og gjeldende forskrift, være tiltak som forhindrer spredning til tamrein. Har du spørsmål om CWD, så ta kontakt med Mattilsynet, gjerne på deres hjemmeside.

Landbruksdirektoratet starta allerede i vår med forberedelser til nye reindriftsavtaleforhandlinger. Vi har fått innspill fra fylkesmenn og de jobber vi oss gjennom nå. Det er flott å se at fylkesmannen er en verdifull bidragsyter på reindriftsområdet. Samtidig har vi stort fokus på avslutning av oppdrag fra fjorårets avtale. Det er spennende å være med i disse prosessene. Landbruksdirektoratet ønsker å være en konstruktiv samarbeidspartner innenfor reindriftsområdet, så vi søker samarbeid og ny kunnskap på disse arenaene.

Som kjent er fagsystemene stengt for innlevering. Dette betyr at vi får alternativ innlevering våren 2018. Vi vet ikke nøyaktig hvordan dette skal løses, men vi lover god informasjon og veiledning i forkant av innlevering.

Å utvikle stabile og brukervennlige fagsystemer for næringa, er veldig høyt prioritert hos oss. Vi har mange som jobber for å avklare forutsetninger og definere hvilke behov som skal dekkes i et nytt fagsystem. Det er en omfattende jobb, men vi vil holde avtalepartene oppdatert om fremdriften.

Så er vi i årets mørkeste tid. Mørketid og vinter er kommet til vår nordligste landsdel. Vi som bor her, vet at det ikke blir helt mørkt, det er bare en annen type farge- og lysspill. Selv om årstida er hektisk så gir vinteren også rom for refleksjoner i tida fram mot jul.

Jeg ønsker alle våre lesere, i og utenfor reindriftsnæringa riktig god førjulstid.

Liv Berit Hætta
Fungerende avdelingdirektør

STATSRÅDENS HILSEN

Landbruks-og matminister Jon Georg Dale
Foto: Landbruks- og matdepartementet.

Eg har fått gleda av å få kome med ei helsing når bladet Reindriftsnytt no fyller 50 år.

Reindriftsnæringa er ei næring med sterke tradisjonar og kulturhistoriske røter. Det er tufta på bruk av naturressursane, og er ei viktig næring i Noreg. Både for å kunne ivareta og fortelje historia kring næringa, men også for å vidareutvikle og fortsatt skape verdiar.

I det fyrste og andre nummeret som kom ut i 1967 vert det brukt mykje plass under tittelen "Kan vi gjøre reindriften mer lønnsom?". Det stod mellom anna dette:

> *"Til dette spørsmålet kan det svares et ubetinget ja. Men vi må da være klar over at for å oppnå en mer lønnsom reindrift, så vil vi for det første møte på enkelte praktiske vanskeligheter. For det andre må det til en større eller mindre omstillingsprosess i de tilvante driftsformer. For det tredje må vi være villige til å ta i bruk nye metoder i rendriften."*

Sjølv om dette stod på trykk for 50 år sidan, er det like aktuelt i dag. Regjeringa la i april i år fram Stortingsmeldinga Lang tradisjon – unike muligheter. Ei melding om reindriftspolitikken med klare føringar om at næringa skal vere tufta på reindrifta sine tradisjonar og verdiar, innafor ei familiemessig ramme, samstundes som ein må sjå moglegheitene for utvikling i lys av endringane i samfunnet elles og behova der.

Eit av framlegga i meldinga var individmerking av rein, som etter mi meining har mange fordelar gjennom betre oversikt over eigen flokk, og enklare oppfølging hjå slakteria og forvaltninga. Reindrifta vil gjennom individmerking dessutan vere betre rusta til å møte forbrukarane sine krav og forventningar, kor ein i aukande grad er oppteken av kor dyra kjem frå og korleis dei har hatt det. Å vere villig til å ta i bruk nye metodar i reindrifta er like aktuelt i dag, om ikkje meir, som i 1967.

Reiseliv og lærings- og omsorgsbaserte tenester kan og nemnast i denne samanhengen. Vi ser ei stadig auke i opplevelsesbasert turisme, og her har næringa store moglegheiter. Stadig fleire turistar oppsøker mat- og naturopplevingar, og har sterkare kjøpekraft. No ser utanlandske turistar til Noreg, i tillegg til at fleire nordmenn er turistar i eige land.

Når ein blar litt i dei ulike årgangane av Reindriftsnytt, må konklusjonen vere at dei eldsjelene som drog dette i gong, trefte bra. Bladet har vore, og er framleis, ein god og nyttig miks av fagstoff og informasjon. Og det har i dag 50-åringen sine kjenneteikn, gjennom blandinga av røynsler frå "eit levd liv" og vitalitet. Eg har tru på at slike faglege publikasjonar har sin plass og dekkjer eit behov. Bladet stend støtt i reindriftslandskapet.

Eg vil ynskje Reindriftsnytt lukke til vidare.

Jon Georg Dale
Landbruks- og matminister

Reindriftsnytt
Boazodoallo·ođđasat

50ÅR

Reindriftsnytt – Boazodoalloođđasat ble utgitt første gang i 1967. Det var statskonsulent Loyd Villmo som var initiativtaker og som etablerte Reindriftsnytt som et ledd i statens veilednings- og informasjonsarbeid.

Villmo skrev hele bladet de første ti årene av Reindriftsnytts historie, med noe hjelp fra forskere som forsket på rein og reindrift, og med stoff hentet fra lappefogdenes årsmeldinger. Reindriftsnytt har overlevd omorganiseringer i reindriftsforvaltningen opp gjennom årene, og har vært det viktigste informasjonstiltaket gjennom 50 år.

Frem til slutten av 1990-tallet har forvaltningen brukt interne ressurser på utarbeidelsen av innholdet. Etter hvert ble innholdsproduksjonen av Reindriftsnytt kjøpt inn av ekstern konsulent. I begynnelsen av 2000-tallet ble oppdraget for første gang konkurranseutsatt. Da endret man også formatet fra A5 til A4-format, og innholdet ble også noe endret ved at man hadde reportasjestoff fra reindrifta, i tillegg til informasjon om aktuelle saker som berører reindriftssamfunnet.

Gjennom hele dette nummeret av Reindriftsnytt vil vi gjengi små drypp fra gamle Reindriftsnytt. Noe av stoffet er aktuelt den dag i dag, mens noe kan man få seg en god latter av, nå i ettertid. For eksempel:

Reindriftsnytt nr. 1. 1969:
Justering av snøscooterens forgasser
av Birger Mølnå - Landbruksteknisk institutt.
Alle som har kjøpt snøscooter har forhåpentligvis fått med en instruksjonsbok. Der står sannsynligvis noe om justering av forgasseren. Noen har sikkert erfart at brenselforbruket selv etter denne justering blir forholdsvis stort. Noen har kanskje også med et sørgelig resultat forsøkt å redusere brenseltilførselen ytterligere.

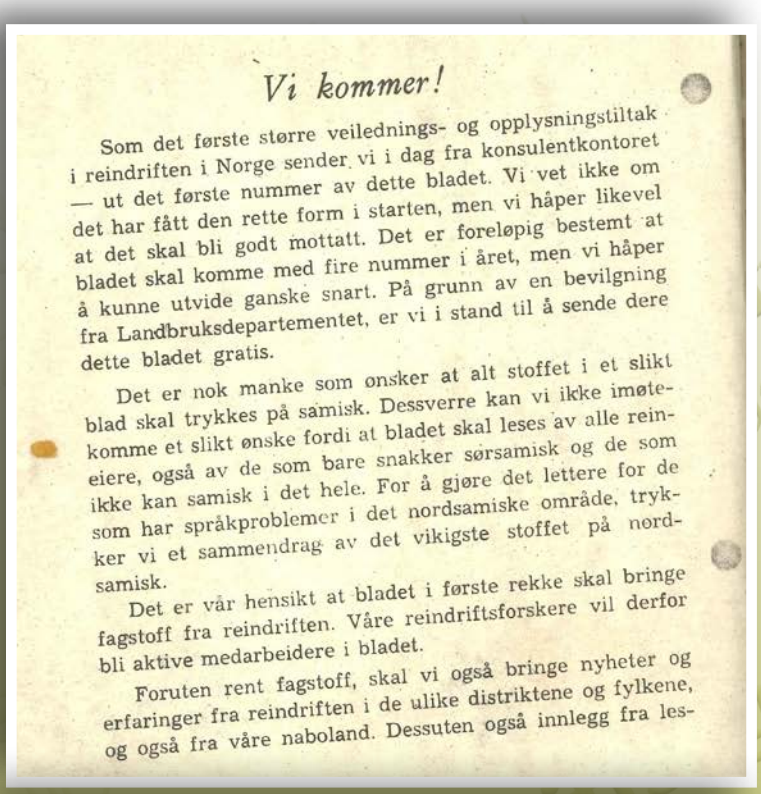

Vi kommer!

Som det første større veilednings- og opplysningstiltak i reindriften i Norge sender vi i dag fra konsulentkontoret — ut det første nummer av dette bladet. Vi vet ikke om det har fått den rette form i starten, men vi håper likevel at det skal bli godt mottatt. Det er foreløpig bestemt at bladet skal komme med fire nummer i året, men vi håper å kunne utvide ganske snart. På grunn av en bevilgning fra Landbruksdepartementet, er vi i stand til å sende dere dette bladet gratis.

Det er nok manke som ønsker at alt stoffet i et slikt blad skal trykkes på samisk. Dessverre kan vi ikke imøtekomme et slikt ønske fordi at bladet skal leses av alle reineiere, også av de som bare snakker sørsamisk og de som ikke kan samisk i det hele. For å gjøre det lettere for de som har språkproblemer i det nordsamiske område, trykker vi et sammendrag av det vikigste stoffet på nordsamisk.

Det er vår hensikt at bladet i første rekke skal bringe fagstoff fra reindriften. Våre reindriftsforskere vil derfor bli aktive medarbeidere i bladet.

Foruten rent fagstoff, skal vi også bringe nyheter og erfaringer fra reindriften i de ulike distriktene og fylkene, og også fra våre naboland. Dessuten også innlegg fra les-

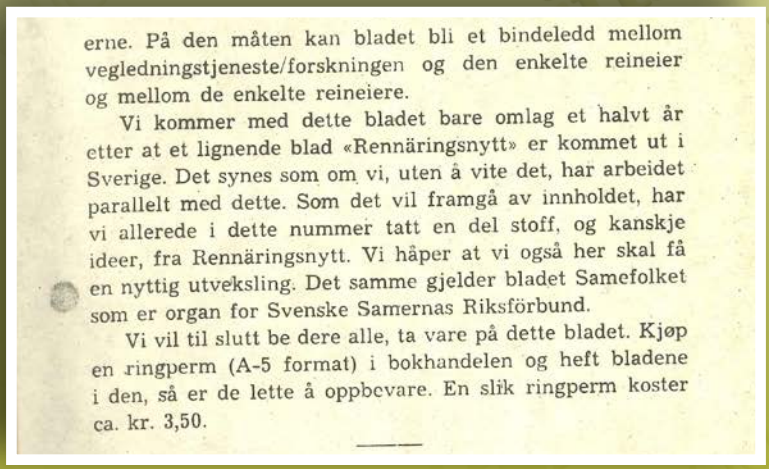

erne. På den måten kan bladet bli et bindeledd mellom vegledningstjeneste/forskningen og den enkelte reineier og mellom de enkelte reineiere.

Vi kommer med dette bladet bare omlag et halvt år etter at et lignende blad «Rennäringsnytt» er kommet ut i Sverige. Det synes som om vi, uten å vite det, har arbeidet parallelt med dette. Som det vil framgå av innholdet, har vi allerede i dette nummer tatt en del stoff, og kanskje ideer, fra Rennäringsnytt. Vi håper at vi også her skal få en nyttig utveksling. Det samme gjelder bladet Samefolket som er organ for Svenske Samernas Riksförbund.

Vi vil til slutt be dere alle, ta vare på dette bladet. Kjøp en ringperm (A-5 format) i bokhandelen og heft bladene i den, så er de lette å oppbevare. En slik ringperm koster ca. kr. 3,50.

———

Dette kan nemlig, i hvert fall på enkelte motorer, resultere i at stempelet skjærer seg fast. Ved Landbruksteknisk institutt er foretatt en del laboratorie-prøver med en snøscotermotor og noen av resultatene fra disse prøvene vil sikkert interessere mange.

Med den innstilling som var foreskrevet i instruksjonsboka brukte denne motoren ved fullt turtall og full belastning omkring 8 liter brensel pr. time. Ved halv belastning var forbruket omkring 6 liter i timen. Da vi forsøkte å redusere forbruket ytterligere ved hjelp av stillskruen for hoveddysen, resulterte dette i første omgang i økt ytelse. Men etter noen minutters kjøring, begynte stempelet å gå tregt i sylinderen og motoren stoppet.

Som nevnt i innledningen kan en feilaktig justering av forgasseren føre til motorskader. De som vil forsøke å redusere brenselforbruket ved justering av forgasseren bør derfor først konferere med det verksted hvor de har kjøpt scooteren, så de ikke gjør noe som er helt galt.

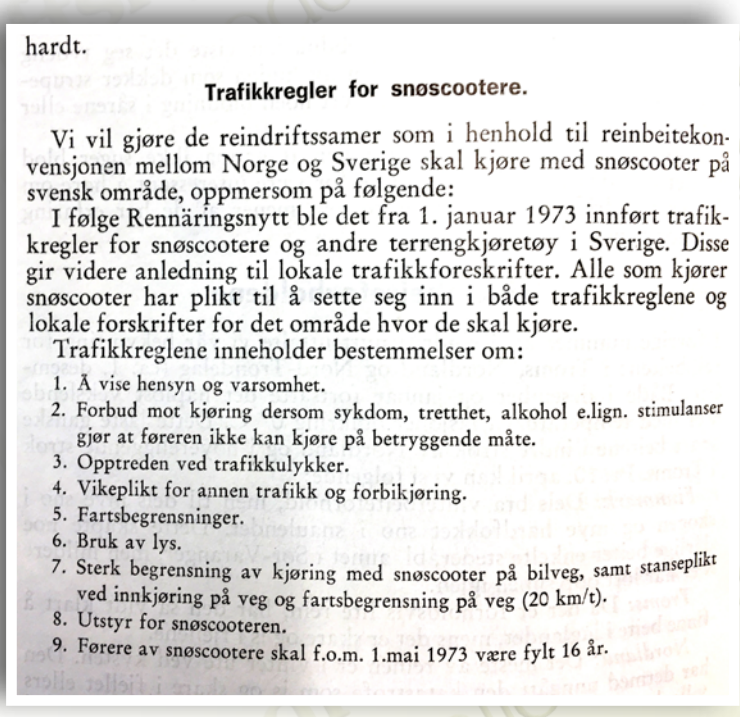

hardt.

Trafikkregler for snøscootere.

Vi vil gjøre de reindriftssamer som i henhold til reinbeitekonvensjonen mellom Norge og Sverige skal kjøre med snøscooter på svensk område, oppmersom på følgende:

I følge Rennäringsnytt ble det fra 1. januar 1973 innført trafikkregler for snøscootere og andre terrengkjøretøy i Sverige. Disse gir videre anledning til lokale trafikkforeskrifter. Alle som kjører snøscooter har plikt til å sette seg inn i både trafikkreglene og lokale forskrifter for det område hvor de skal kjøre.

Trafikkreglene inneholder bestemmelser om:

1. Å vise hensyn og varsomhet.
2. Forbud mot kjøring dersom sykdom, tretthet, alkohol e.lign. stimulanser gjør at føreren ikke kan kjøre på betryggende måte.
3. Opptreden ved trafikkulykker.
4. Vikeplikt for annen trafikk og forbikjøring.
5. Fartsbegrensninger.
6. Bruk av lys.
7. Sterk begrensning av kjøring med snøscooter på bilveg, samt stanseplikt ved innkjøring på veg og fartsbegrensning på veg (20 km/t).
8. Utstyr for snøscooteren.
9. Førere av snøscootere skal f.o.m. 1.mai 1973 være fylt 16 år.

MER ALVORLIG SAK SOM ER RELEVANT SELV I DAG:

REINDRIFTSNYTT 1968 NR. 3:
LANDET RUNDT
En sommer og høst er gått, og etter hvert får vi inn en del opplysninger om driftsforholdene siden sist. I forrige nummer av bladet skrev vi at det gikk mot katastrofe for reindriften i Finnmark. Dette har nok dessverre vist seg å være riktig. Det er derfor svært mange små reineiere som kommer i en fortvilt økonomisk stilling nå. Som eksempel kan nevnes at Antigruppen fra Karasjok ikke fant det verdt å holde ekstra samling for kalvemerking i år da det var så lite kalver. Kautokeinosamer som flytter til Favrisordda forteller at de mener 70 % av fjorårskalvene er gått tapt.

ANDRE SAKER MED RELEVANS:

REINDRIFTSNYTT 1967, NR. 2
SETT OG HØRT.
Nils Aslaksen Logje fra Kautokeino som har sommerbeite for reinen i Cokolat i Troms forteller i en samtale at sommerbeitene er vært mangelfull fordi det er for mye rein. Dessuten fører storhjorddriften, som nå praktiseres om sommeren i dette distriktet, til at beitene blir for dårlig utnyttet. De to siste somrene har reineierne i distriktet mistet mye rein, der underernæring muligens kan ha vært medvirkende årsak. Dette gjelder både okser, simler og kalver. Siste år var gjennomsnittsvekten for de rein som Logje leverte til Produksjonslaget bare 27 kg, enda de fleste var vareker. Utenom disse var det 6 vareker som hadde en gjennomsnittsvekt på bare 18 kg.

Lappefogd Alstad forteller at det som ventet ble dårlig kalvingsresultat i Karasjok, særlig for de som har sommerbeite på vestsiden av Porsangerfjorden. Ca 2/3 av simlene var uten kalv. Det er ikke særlig store rovdyrskader i Finnmark. Jerven har drept en del rein på Børselvfjellet. Reven har tidligere tatt mye kalv, men det ser ut for at revebestanden har gått noe tilbake på grunn av valpesyken som gikk i vårvinter…

REINDRIFTSNYTT 1968, NR. 4
LEDER – SAMARBEIDE OG ANSVAR
Det er hardt for en liten næring som reindrift når den blir fortrengt fra alle kanter. Det er sikkert heller ikke uten grunn at det tidligere har vært snakk om formynderskap. Nå kan vi vel likevel ikke fortape oss i fortida, men rette blikket forover. Forslaget til ny reindriftslov forutsetter et utstrakt sjølstyre for reindriftssamene.

REINDRIFTSNYTT 1972 NR. 2
KLIPP FRA LAPPEFOGDENES ÅRSMELDINGER FOR 1971, VEST-FINNMARK:
Det var gode vinterbeiteforhold. Derimot var det noe dårligere om våren p.g.a. snømengder i kystområdene. Det var normale sommer- og høstbeiteforhold. Det må imidlertid sies at vår- og høstbeiteområdene er meget hardt beskattet og i enkelte områder er de faktisk totalt nedslitt. Det er trengsel på områdene som fører til sammenblanding med påfølgende store og gjentakne skillinger. Det er sannsynlig at dette er årsaken til at reinen etter hvert blir fysisk svakere og taper størrelse og vekt.

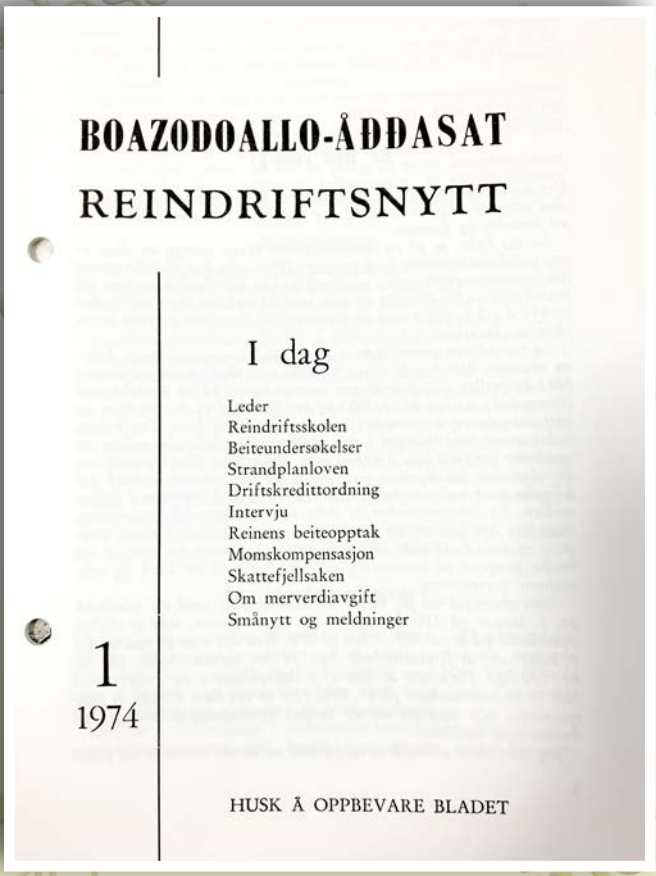

BOAZODOALLO-ÅĐĐASAT

REINDRIFTSNYTT

I dag

Leder
Reindriftsskolen
Beiteundersøkelser
Strandplanloven
Driftskredittordning
Intervju
Reinens beiteopptak
Momskompensasjon
Skattefjellsaken
Om merverdiavgift
Smånytt og meldninger

1
1974

HUSK Å OPPBEVARE BLADET

Forside 1974

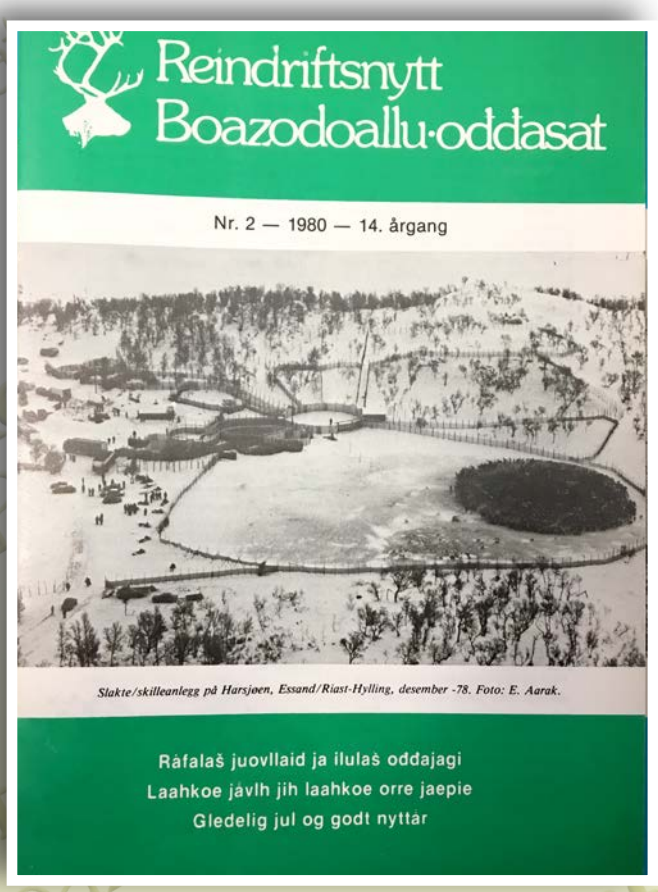

Reindriftsnytt
Boazodoallu·oddasat

Nr. 2 — 1980 — 14. årgang

Slakte/skilleanlegg på Harsjøen, Essand/Riast-Hylling, desember -78. Foto: E. Aarak.

Råfalaš juovllaid ja ilulaš oddajagi
Laahkoe jåvlh jih laahkoe orre jaepie
Gledelig jul og godt nyttår

Forside 1980

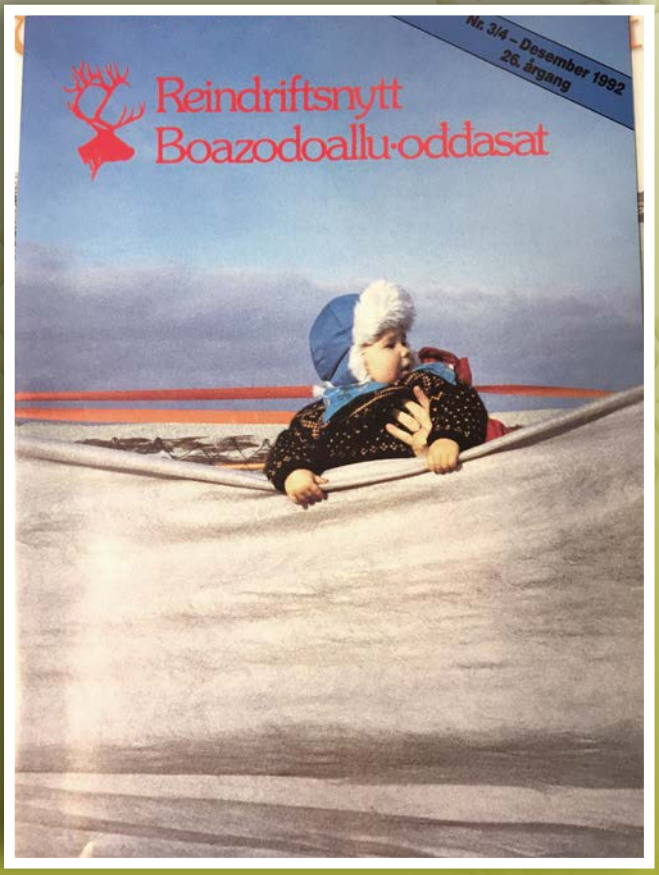

Nr. 3/4 – Desember 1992
26. årgang

Reindriftsnytt
Boazodoallu·oddasat

Forside 1992

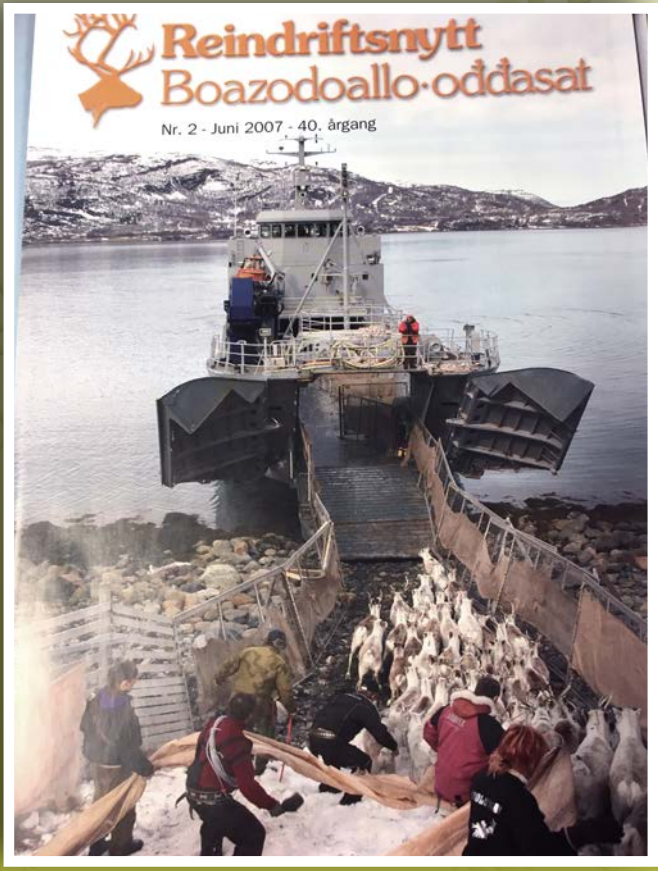

Reindriftsnytt
Boazodoallo·oddasat

Nr. 2 - Juni 2007 - 40. årgang

Forside 2007

NÆRINGSRETTET UTVIKLIN

Lodve Solholm har vært leder i Reindriftsstyret og Reindriftens utviklingsfond (RUF) de siste fire årene. Han beskriver tiden som fantastisk, da samarbeidet i styret har fungert veldig godt og han har fått innsikt i ei næring med enormt potensiale for utvikling.

- Der er et stort potensiale for å øke verdiskapingen i reindrifta. Reinkjøtt er et kjempeprodukt, og jeg spiser det selv så ofte jeg kan, sier Reindriftsstyrets leder Lodve Solholm til Reindriftsnytt.

Selv om det ligger mye potensiale der, så har det blitt lite tid til utviklingsarbeid i Reindriftsstyret de siste fire årene på grunn av arbeid som var påbegynt før dette styret tiltrådte.

Reintallstilpasningen har vært krevende

Reindriftsstyret har brukt mye ressurser på reintallstilpasningen i Finnmark. Det har vært en krevende sak for alle parter å få redusert reintallet. (Se diagram som viser reintallsutviklingen.)

- Derfor er det gledelig å registrere at slaktevektene har tatt seg noe opp ved at det har vært slaktet mer de siste årene. På den måten får man også en velfungerende industri knyttet til reinkjøttprodukter, og da går også prisen til leverandør opp, sier Solholm.

Det som imidlertid er ugjort, og som styrelederen hadde et ønske om ved tiltredelse, er å møte reindriftsbefolkningen ute i felt i alle reinbeiteområder.

Helhetlig bilde

Reindriftsstyret har hatt dialogmøter i alle reinbeiteområdene de siste fire årene. Disse møtene har vært på et par timers varighet. Det er mye som reineiere gjerne hadde villet fortelle om til styret, men det har ikke vært satt av tid til det.

- Dersom jeg får muligheten til å fortsette som leder, så vil jeg se hele landet under ett. Jeg skulle ønske at hele styret kunne brukt opptil to dager til å møte reineiere i alle reinbeiteområder for å lære om reindriften i området. Det er viktig å kjenne næringens utfordringer og muligheter for å kunne prioritere utviklingsområder i en langsiktig strategi, sier en engasjert Solholm.

Langsiktig strategi

Det er nettopp strategisk næringsutvikling han er mest opptatt av som styreleder i reindriftens offentlige styrer. Og man kan trygt si at han vet hva han snakker om. Solholm har vært næringspolitiker i 32 år før han ble Fylkesmann i Møre og Romsdal.

Før han gikk inn som leder for Reindriftsstyret og RUF hadde han liten kjennskap til reindrift.

- Reindrift er veldig ulikt alt annet, men der er mye som fungerer på akkurat samme måte som i andre næringer. Jeg er sønn av en fiskebåteier og fisker, og på den måten kjenner jeg godt til det å være matleverandør der de ytre rammevilkårene blant andre består i at fisken i havet er en fellesressurs og at vær og vind spiller en rolle, sier Solholm.

Styresammensetning

Med seg i styret har han en blanding av representanter med tilknytning og

Lodve Solholm mener at reindrifta har et stort utviklingspotensiale.
Foto: Landbruksdirektoratet

erfaring fra praktisk reindrift og de som ikke har det. Solholm mener det er en styrke at, at styremedlemmene har ulik bakgrunn.

- Det at vi på hver vår måte kan bidra med vår kompetanse og bakgrunn gjør at vedtakene som vi gjør, er til det beste for reineierne, sier Solholm.

Styrelederen mener at det også er viktig å se på hvilke oppgaver Reindriftsstyret skal ha i fremtiden.

Reindriftsstyrets oppgaver i fremtiden

Reindriftsstyrets møteaktivitet i perioden 2010 – 2016 viser at styret har hatt svært mange forvaltningssaker etter reindriftsloven. Styret har hatt 7-8 møter per år. Derimot varierer antallet saker betydelig i denne perioden. Før reintallsvedtakene behandlet styret i gjennomsnitt 80 saker i året. Fastsettelse av øvre reintall resulterte i at styret behandlet ca. 130 saker, og over 500 saker i forbindelse med reintallsreduksjonen. I begge tilfellene var klage på vedtak en stor andel av sakene.

GSARBEID MÅ PRIORITERES

Reindriftsstyret 2012-2016. Fra venstre: Alf Johansen, Lodve Solholm, Berit Marie Eira og Ida Marie Bransfjell. Bak fra venstre: Hege Nordheim-Viken, Gaute Elvesæter Helland og Per Mathis Oskal. Foto: Landbruksdirektoratet.

- Det er interessant å se hva som skjer med Reindriftsstyret i fremtiden.
Det at styret bruker mye tid på forvaltningsvedtak i enkeltsaker er ikke veien å gå for et fremtidig Reindriftsstyre. Styret må delegere enkelt-sakene til sekretariatet, slik vi har gjort i RUF. Styret skal fortsatt være klageinstans, for å sikre at reineieres saker gjennomgås på flere nivåer, sier styrelederen.

Lederen for både Reindriftsstyret og RUF ønsker å takke styre-medlemmer og sekretariat for denne perioden.

- Jeg vil takke alle styremedlemmene for fantastisk godt samarbeid gjennom fire år. Også sekretariatet fortjener en takk for god tilrettelegging og saksforberedelse, avslutter Lodve Solholm.

REINDRIFTSSTYRETS ROLLE

Reindriftsstyret består av syv representanter, hvorav tre representanter er oppnevnt av Sametinget og fire representanter, inkludert leder, av Landbruks- og matdepartementet (LMD). Reindriftsstyrets oppgaver er gitt i reindriftsloven av 2007 og nærmere beskrevet i instruks av 5. januar 2009. I tillegg til forvaltningsoppgavene skal styret være en faglig rådgiver i forvaltning av reindrifts-næringen og i arbeidet med reindrifts-forskning og veiledning. Reindriftsstyret har også møter med politisk ledelse i LMD.

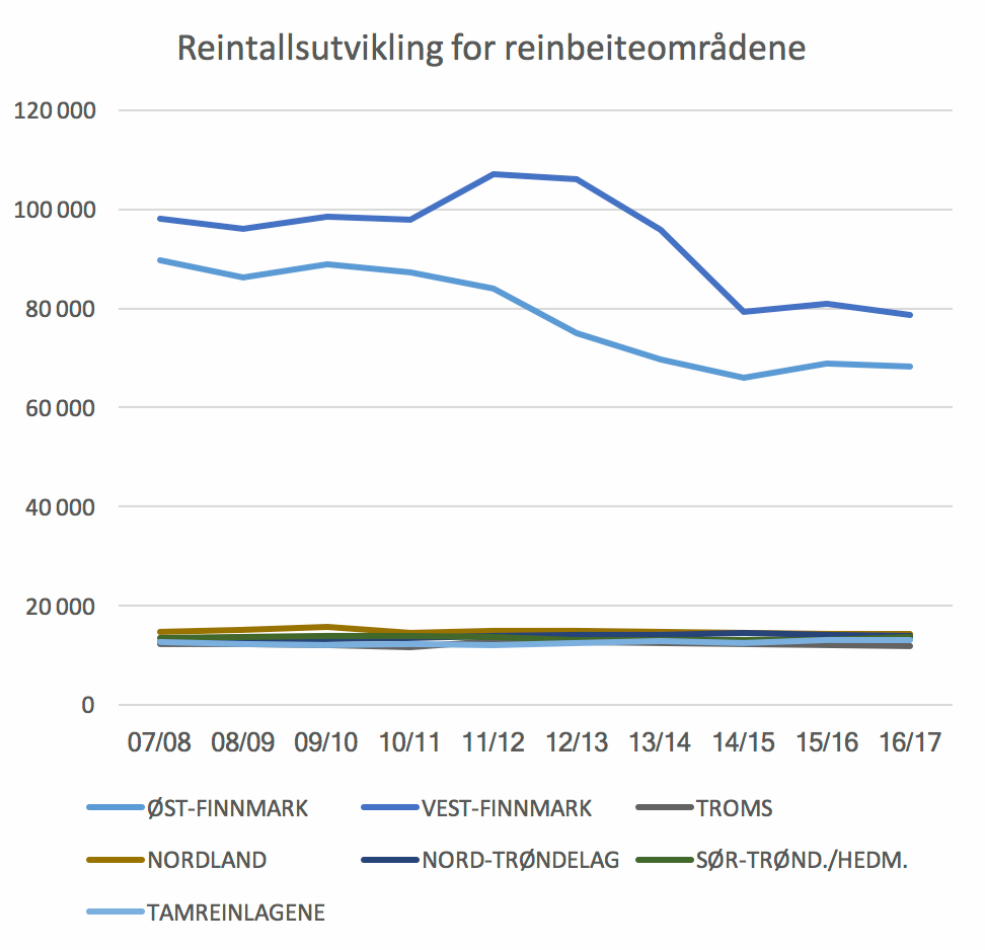

Reintallsutviklingen på reinbeite-områdenivå de siste ti år.
De to reinbeiteområdene i Finnmark er historisk de to klart største områdene for reindrift.
De siste år har reintallet i disse områdene gått ned og ligger reltativt stabilt.
De øvrige områdene har hatt en reintallsutvikling med små endringer i hele tiårsperioden stort sett mellom 12 000 og 15 000 rein i vårflokk.

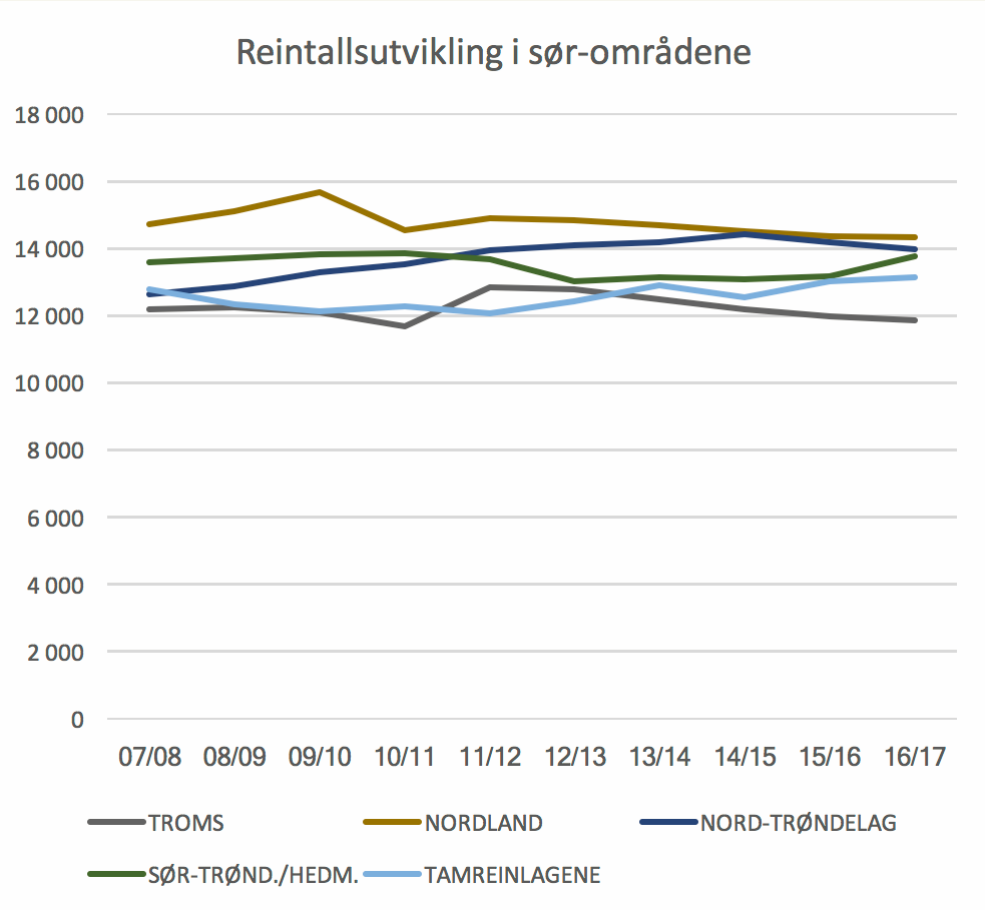

Stabilt reintall i sør-områdene, med noen små årlige variasjoner.

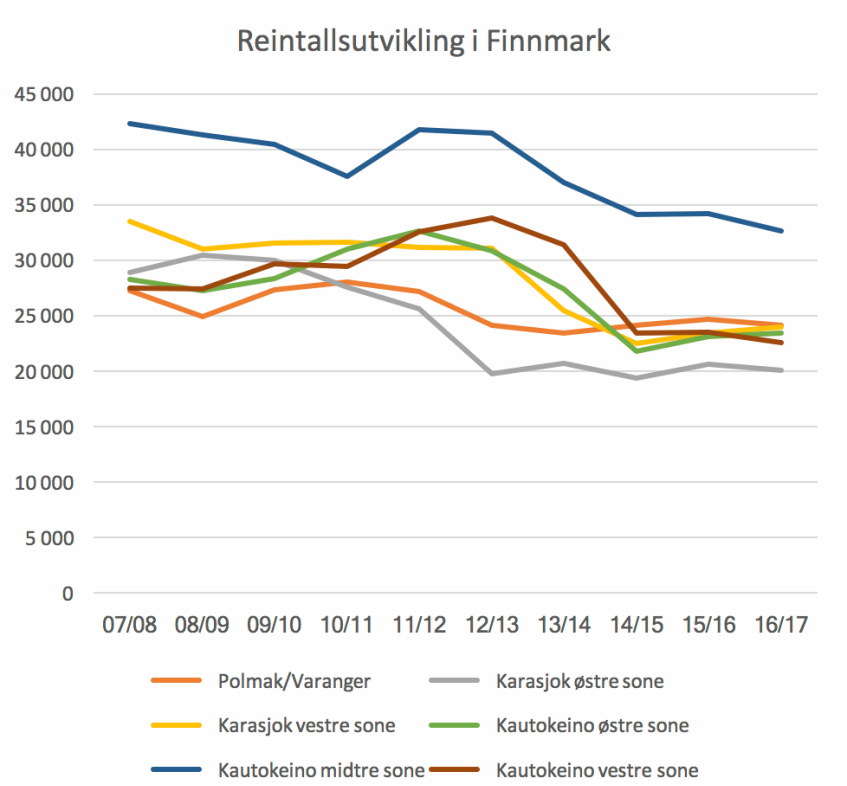

Reintallet i Finnmark har de tre siste år hatt en nedgang og stabilisert seg rundt henholdsvis 65-68 000 for Øst-Finnmark og 79-81 000 rein for Vest-Finnmark. Nedgangen i reintall skyldes for en stor del økt slakteuttak som en følge av den offentlige regulerte reintallsreduksjonen som ble sluttført i 2015/16. I det første driftsåret etter reintallsreduksjonen er reintallet i vårflokk på samme nivå som dette siste driftsåret i reduksjonsprosessen. Mens reintallet i de sørlige områdene har vært stabilt for den siste tiårsperioden.

OM REINDRIFTSSTYRET I STORTINGSMELDINGEN OG DEN VIDERE BEHANDLINGEN

Stortingsmelding om reindrift, Meld. St. 32 (2016–2017) Reindrift – Lang tradisjon – unike muligheter har Stortinget foreslått at Reindriftsstyrets forvaltningsoppgaver overføres til Landbruksdirektoratet. Og at det etableres et Reindriftsfaglig råd overfor nasjonale og regionale myndigheter som kommer i befatning med reindriften. Argumentet for et rådgivende organ er at det kunne bidra til en mer effektiv forvaltning. For eksempel kunne de gi råd i enkeltsaker ved behov, og ta opp konkrete problemstillinger overfor myndighetene. Dette krever imidlertid en endring av reindriftsloven.

Sametinget og Norske Reindriftssamers Landsforbund (NRL) ga ikke sin tilslutning til forslaget om å endre Reindriftsstyret til et reindriftsfaglig råd. Det ble under konsultasjonene understreket av partene at i den nåværende offentlige forvaltningen, så er det kun i Reindriftsstyret at samene er representert. Nedleggelse av Reindriftsstyret som et beslutningsorgan vil være en ytterligere svekkelse sett opp mot folkeretten. Sametinget og NRL kan ikke gi sin tilslutning til dette uten at det er etablert andre former for selvstyreordninger i den offentlige reindriftsforvaltningen. En nedleggelse av styringsorgan med samisk deltakelse kan ikke gjennomføres uten at man har utredet de prinsipielle folkerettslige sidene ved forvaltningen av reindrift. Sametinget vil selv, sammen med NRL, igangsette en slik utredning.

Sametingets og NRLs posisjon om ikke å gi tilslutning til å endre Reindriftsstyrets rolle må sees i sammenheng med at LMD verken ønsker en helhetlig gjennomgang av reindriftsloven eller en utredning av forvaltningen av reindriften. Både Sametinget og NRL var innstilt på å drøfte hvilke oppgaver som kunne overføres til direktoratet og til Sametinget, og hvilke som burde beholdes i et styre med beslutningsansvar.

Reindriftsstyrets oppgaver er gitt i reindriftsloven av 2007 og nærmere beskrevet i instruks av 5. januar 2009. I tillegg til forvaltningsoppgavene skal styret være en faglig rådgiver i forvaltning av reindriftsnæringen og i arbeidet med reindriftsforskning og veiledning. Reindriftsstyret har også møter med politisk ledelse i LMD.

REGIONREFORMEN:

To fylker blir til ett

Når Trøndelag samles til ett fylke fra 1. januar 2018, så blir det Norges nest største fylke etter dagens Finnmark.

- Det kan se ut som at regionen blir størst innen reinkjøttproduksjon med sine om lag 40.000 rein, som grovt regnet kan levere 600 tonn reinkjøtt ut i markedet hvert år. Det utgjør ca. 50 % av den totale mengden reinkjøtt som kommer på markedet. Det sier avdelingsdirektør Helge Hansen i reindrifts-avdelingen hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Det forutsetter imidlertid at rovdyrtapene, spesielt i Nord-Trøndelag reinbeiteområde, må ned, sier Hansen.

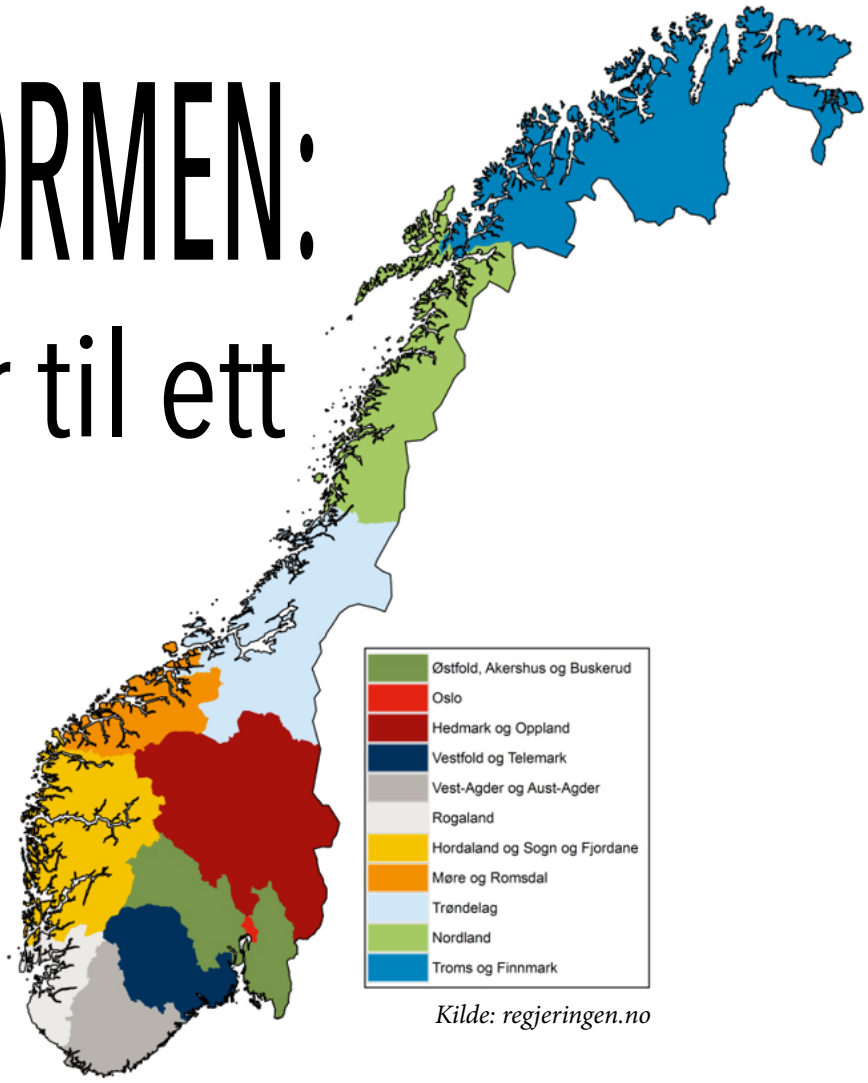

Kilde: regjeringen.no

Regional fagmyndighet

Fylkesmannen er den regionale fagmyndigheten i den offentlige forvaltningen av reindriften. I dag har fylkesmannen i Sør-Trøndelag en egen reindriftsavdeling som har forvaltningsansvaret for Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde og tamreinlagene. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har også en rein-driftsavdeling, som har ansvaret for Nord-Trøndelag reinbeiteområde. Disse to avdelingene hos dagens to fylkesmenn slås sammen til en avdeling fra 1. januar 2018 når Trøndelag blir ett fylke.

Avdelingsdirektør med lang fartstid

Helge Hansen ble i april i år ansatt som avdelingsdirektør for den nye rein-driftsavdelingen hos Fylkesmannen i Trøndelag. Hansen har forvaltet reindrift i 27 år. Først som reindriftsagronom i tidligere Reindriftsforvaltningen. Etter omorganiseringen i forvaltningen av reindrift i 2014 ble områdekontorene en del av fylkesmannens administrasjon. Dermed har han «overlevd» ti reindriftssjefer i sin fartstid som statens mann i reindrifta.

Helge Hansen tar sammenslåingen med knusende ro, og ser ikke med uro på fremtiden med tanke på arbeidsoppgaver.

- Det blir ikke de store personellmessige endringene, men naturligvis vil det skje endringer i arbeidsoppgaver som følge av at vi blir en avdeling som skal betjene to reinbeiteområder og tamreinlagene, sier Hansen.

Reinbeiteområdene

Reinbeiteområdene består slik som før. Det vil si Nord-Trøndelag er ett reinbeiteområde og Sør-Trøndelag/ Hedmark forblir ett reinbeiteområde. Det betyr blant annet at fylkesmannens avdeling blir sekretariat for to merkenemnder.

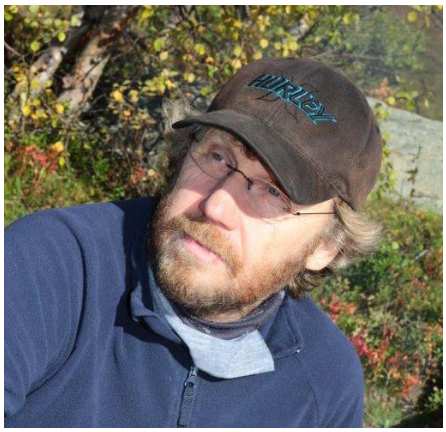

Helge Hansen - avdelingsdirektør for den nye reindriftsavdelingen hos Fylkesmannen i Trøndelag. - Foto: Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

- Sammenslåingen kommer ikke til å ha de store konsekvensene for reindrifta, da vi fortsatt kommer til å ha kontorer i begge reinbeiteområdene, både på Røros og i Snåsa. På den måten opprett-holder vi en nærhet til reindrifta slik det har vært fra tidligere, sier Helge Hansen.

I 1804 ble daværende Trondhjems amt delt i to. De nye amtene fikk navnene Søndre Trondhjems amt og Nordre Trondhjems amt. Fra 1919 ble fylkene kalt Sør-Trøndelag fylke og Nord-Trøndelag fylke.

212 år etter delingen vedtok fylkestingene i Nord- og Sør-Trøndelag å søke om sammenslåing av fylkene.

8. juni 2016 vedtok Stortinget å slå sammen Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fylker. Det nye Trøndelag skal virke fra 1.januar 2018.

Stortinget vedtok 8. juni 2017 sammenslåinger av andre fylker:

- Hordaland og Sogn og Fjordane
- Aust-Agder og Vest-Agder
- Vestfold og Telemark
- Oppland og Hedmark
- Buskerud, Akershus og Østfold
- Troms og Finnmark

Nordland fylkeskommune blir videreført som i dag. Endringer i fylkesstrukturen skal tre i kraft fra 1. januar 2020.

tema : Drypp - Reindriftsnytt gjennom 50år

Vinterbeiteforholdene

I forrige nummer av Reindriftsnytt uttalte vi vår bekymring for reinbeitene i Troms, Nordland og Nord-Trøndelag (ca. 1. desember) Både i desember og januar fortsatte det håpløst vekslende vær med temperaturvariasjoner omkring 0° C. Dette låste ganske snart beitene i indre strøk av Nordland og i høyereliggende strøk i Troms. Pr. 10. april kan vi si følgende:

Finnmark: Dels bra vinterbeiteforhold, men til dels mye snø i skogen og mye hardfokket snø i snaulendet. Dette skapte noe dårlige beiter enkelte steder, bl. annet i Sør-Varanger, men mildere vær har løst opp snøen igjen.

Troms: Da her er forholdsvis lite rein, har den så vidt klart å finne beite i låglandet, mens det er skare og is i fjellene.

Nordland: Det meste av reinen er i vinter ute ved kysten. Den har dermed unngått den katastrofe som is og skare i fjellet ellers ville ha medført. På Saltfjellet har det vært vanskelig. En del rein er blitt fóret her. I Frostisen distriktet er en del kalver foret helt siden i november.

Trøndelagsfylkene: Stort sett bra beitevinter. Til dels meget bra.

Finnland: I Nord-Finnland har det til dels vært dårlige vinterbeiter. Det har derfor vært til dels store reinhjorder som for kort-

21

RUFs FORSKNINGSMIDLER

En ordning for næringsrettet forskning

I 30 år har Reindriftens utviklingsfond hatt en ordning som støtter reindriftsfaglige forsknings- og formidlingsprosjekter. Ordningen er godt kjent i forskningsmiljøene - men kjenner reindriftsnæringen godt nok til resultatene av forskningen?

Et tilbakeblikk
RUF ble etablert i 1976. I begynnelsen ble det ikke satt av særlige midler til forskning fra fondet. Den gang var det Statens reinforsøk i Lødingen og Universitetet i Tromsø som utførte det meste av reindriftsforskningen, som hovedsakelig var innrettet mot biologiske forhold ved reinsdyret.

I forbindelse med nedlegging av Statens reinforsøk satte Landbruksdepartementet ned et utvalg som utredet framtidig organisering av, og behov for, forskning, veiledning og utdanning i reindrifta. Utvalgets rapport fra 1985 foreslo RUF som kilde for å finansiere forskning og veiledning ved eksisterende forsknings- og utdanningsinstitusjoner. Dette førte til at Reindriftens forskningsråd ble etablert i 1987, organisert under RUF. Det faglige fokuset ble også dreid mot å inkludere samfunnsvitenskapelige problemstillinger.

Med Reindriftsadministrasjonen i Alta som sekretariat, vurderte og innstilte Reindriftens forskningsråd søknader om bevilgninger til forskningsprosjekt, som ble avgjort av RUF-styret. Reindriftsavtalen 2010-2011 la føringer på at RUF-styret skulle behandle forskningssøknader, og dermed ble Reindriftens forskningsråd avviklet.

Dagens ordning
RUFs forskningsmidler utlyses én gang i året, med søknadsfrist 1. mars. Søknadene behandles av RUF-styret i juni, og nye prosjekter starter opp på høsten. Som RUFs sekretariat er det Landbruksdirektoratet som tilrettelegger for at midlene lyses ut, forbereder søknadene for styrebehandling og følger opp prosjektene.

I dag annonseres utlysningen av forskningsmidlene i god tid før RUF har vedtatt den årlige økonomiske rammen for midlene. Det betyr at søkerne ikke vet hvor mye forskningsmidler det er å søke på før etter søknadsfristen. Sammen med RUF-styret vil sekretariatet vurdere å forskyve søknadsprosessen i 2019, slik at midlene lyses ut etter at styret har vedtatt den årlige økonomiske rammen for forskning.

Aktiviteter	Tidspunkt
Utlysning av forskningsmidlene	desember, året før midlene gjelder for
Søknadsfrist	1. mars
RUF-styret vedtar den årlige økonomisk rammen for forskningsmidlene	årets første styre-møte, ca. april
Sekretariatet saksforbereder søknader for styret	mars – mai
RUF-styret behandler forskningssøknadene	juni
Prosjektoppstart	høst

Forskningsområder
Retningslinjer for forskningsmidler reguleres gjennom RUFs handlingsplan for forskning. Her kan du blant annet lese om krav til søkere og søknaden.

Handlingsplanen legger føringer på hvilke områder som forskningsmidlene er innrettet mot. I gjeldende plan er det fem hovedområder:

- Arealbruk
- Reindriftsforvaltning
- Bærekraftig utvikling og institusjonelle endringsprosesser
- Drift og produksjon
- Samfunnsforhold

RUF-styret og sekretariatet vil starte en prosess for å vurdere om det er behov for å revidere disse forskningsområdene, og ønsker innspill fra avtalepartene og fylkesmennene i dette arbeidet.

Viktig å formidle forskningsresultater
Forskningsprosjekt som mottar støtte fra RUF skal formidle forskningsresultater på en målrettet og lettfattelig måte.

Et vilkår for de som mottar støtte er derfor å skrive en kort artikkel, som på en enkel måte oppsummerer hva som er forsket på og hva som er resultatet

av forskningen. Dette har lenge vært et krav for å motta RUF-støtte, og slike populærvitenskapelige artikler brukes som grunnlag for forskningsoppslag i Reindriftsnytt.

RUF-sekretariatet er nå i ferd med å gjøre forskningsresultatene tilgjengelig for et større publikum ved å legge disse artiklene ut på Landbruksdirektoratets hjemmeside. Forhåpentligvis vil nettstedet få mange brukere.

Involvere reindrifta
Forskning som støttes av RUF skal bidra til ny vitenskapelig kunnskap, men like viktig er det å dokumentere tradisjonell kunnskap i reindrifta.

RUF-styret og sekretariatet arbeider for å legge til rette for at reindrifta involveres gjennom hele forskningsprosessen, både i utforming av forskningsprosjekter, underveis i datainnsamlingen, og i drøfting og offentliggjøring av forskningsresultater.

VISSTE DU AT:

- **RUF lyser ut midler til forskning og formidling en gang i året?**
- **Siden tusenårsskiftet har RUF støttet om lag 100 forsknings- og formidlingsprosjekter?**
- **RUF har de siste årene satt av mellom 3,5 mill. til 4,0 mill. kroner til forskning og formidling?**
- **Det finnes en egen handlingsplan for RUFs forskningsmidler?**

For mer informasjon, sjekk ut Landbruksdirektoratets hjemmeside:

https://www.landbruksdirektoratet.no/no/reindriften/forskning+og+formidling/om-forskning-og-formidling

Nettsiden vil oppdateres i løpet av 2018.

Prosjekter som fikk støtte i 2017
Tabellen viser hvilke forsknings- og formidlingsprosjekter som fikk støtte fra RUF i år. Årets tildeling innebærer for 2018 et ansvar for en bevilgning på 3 158 000 kroner fra RUF, det vil si til prosjekter som startet opp i år eller før.

Start	Prosjektnavn	Søker	Tildelt beløp 2017	Planlagt beløp 2018	Planlagt beløp 2019
2015	Smittsom øyebetennelse hos rein - betydningen av reinens herpesvirus, forebygging og behandling	M. Tryland, UiT	451 000	115 000	-
2015	Reindrift og samlet belastning, Ildgruben reinbeitedistrikt	S.M. Eilertsen, NIBIO	130 000	-	-
2016	Fleksibilitet i reindriften: barrierer og muligheter for bærekraftig utvikling i reindriften i Nordland	C. Risvoll, Nordlandsforskning	695 000	751 000	-
2016	Reindriftsrett fag- og lærebok	Ø. Ravna, UIT	391 000	-	-
2016	Helse, miljø og sikkerhet i reindriften	G.H.M. Jørgensen, NIBIO	575 000	205 000	-
2016	Kartlegging av helse og sykdom hos rein ved økt samling og foring	T. Mørk, Veterinærinstituttet	702 000	770 000	-
2016*	Reinens immunrespons mot hudbrems	K. Åsbakk, UiT		672 000	-
2017	Deteksjon av skrantesjukesmitte (prioner) i avføring	S. L. Benestad, Veterinærinstituttet	635 000	545 000	-
2017	Raggovidda Vindparks effekter på reinens arealbruk og den lokale reindriften	S. Eftestøl, UiO	100 000	100 000	150 000
			3 679 000	3 158 000	150 000

** Prosjektet ble tildelt midler i 2016, men har søkt og fått innvilget prosjektoppstart til høsten 2017. Prosjektet belaster derfor ikke fondet for nye midler i 2017.*

GRENSEGJERDETRASÉ ER RYDDET

I løpet av to uker i oktober ble første etappe av trasaéen mellom Angeli og Levajok ryddet for skog.

- Den første etappen som er 31 km lang og går fra Hoaššir til Váljohka, er nå ryddet fri for skog, sier rådgiver Per Johnny Sara som jobber i arealseksjonen i reindriftsavdelingen i Landbruksdirektoratet.

Han er prosjektleder for grensegjerde-strekningen som planlegges oppført over fire etapper.
Andre etappe av traséryddingen planlegges gjennomført neste sommer/høst. Både oppdraget med rydding av skog og oppføring av gjerdet vil konkurranseutsettes.

Skogryddeoppdrag
Oppdraget med første etappe ble lagt ut på anbud tidligere i høst, og det var firmaet SB skog AS fra Elverum som fikk jobben. I løpet av høsten var det fire-fem personer fra firmaet i aksjon med ryddingen.

Oppføring av gjerde
I løpet av vinteren 2018 planlegger direktoratet å lyse ut anbudet med oppføringen av gjerdet på den etappen som er ryddet, trasé 1.
Traséen på norsk side er delt inn i fire etapper:

1. Hoaššir – Váljohka
2. Váljohka – Fielbmajohnjárga
3. Fielbmajohnjárga – Leavvajohka
4. Hávgalássis – Hoaššir.

Reingjerdekonvensjon
Ny reingjerdekonvensjon mellom Norge og Finland ble iverksatt fra 1. januar 2017. I henhold til den nye konvensjonen skal det oppføres et reingjerde fra Angeli til Levajok. Gjerdet i sin helhet skal være ferdig oppført innen 1. januar 2022.

Per Johnny Sara er prosjektleder for planlegging og oppføring av norsk-finsk grensegjerde.
Foto: Siri U. Søreng.

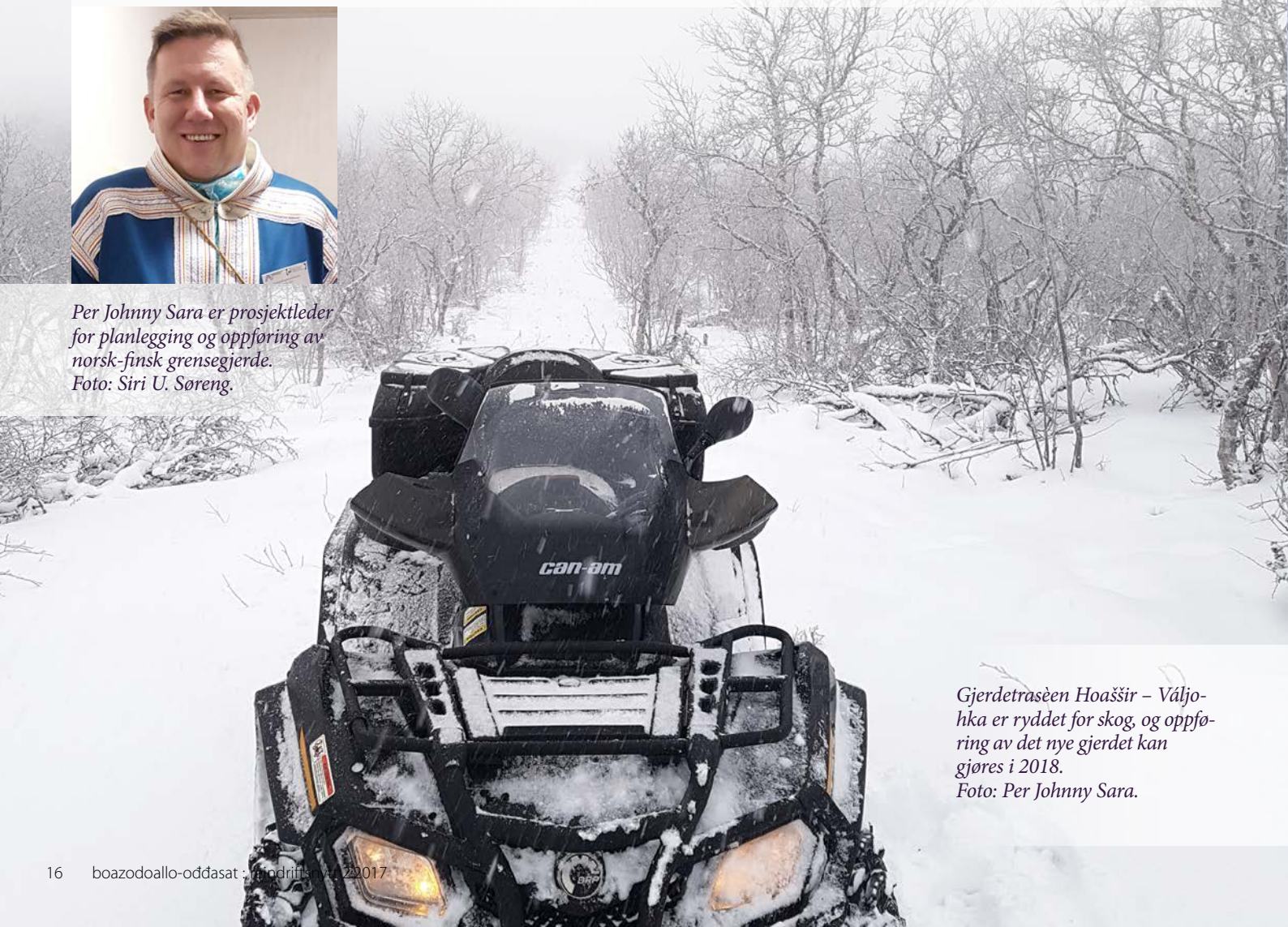

Gjerdetrasèen Hoaššir – Váljohka er ryddet for skog, og oppføring av det nye gjerdet kan gjøres i 2018.
Foto: Per Johnny Sara.

HMS I REINDRIFTA

I Reindriftsavtalen for 2017/2018 ble det enighet mellom avtalepartene om å nedsette en arbeidsgruppe som skal se på hvordan HMS-tiltak i reindrifta kan organiseres og ivaretas.

Reindriften har dessverre i løpet av de siste årene opplevd en rekke alvorlige ulykker. Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) og Landbruks- og matdepartementet (LMD) er gjennom Reindriftsavtalen for 2017/2018 enige om at det er et behov for å få utredet hvordan helse, miljø og sikkerhet i reindrifta kan organiseres og ivaretas. Målet på sikt er å få på plass en (HMS)-tjeneste som er tilpasset reindriften, og som kan veilede og bistå reineierne.

Arbeidsgruppe

Det er oppnevnt representanter til en arbeidsgruppe fra NRL, Sametinget og LMD. NRL er representert ved Per John Anti og Inger Marit Eira-Åhrén. Sametinget er representert ved Mariann Wollmann Magga. LMD er representert ved Marthe Bay Haugen og Tor Hjalmar Kjøllesdal. LMD leder arbeidsgruppa, og Landbruksdirektoratet er sekretariat. Arbeidsgruppas mandat var å utrede hvordan helse, miljø og sikkerhet i reindriften kan organiseres og ivaretas. Sentralt i utredningsarbeidet var å se på hvordan HMS-tiltak i jordbruket ivaretas, herunder muligheten for om eventuelt Norsk Landbruksrådgivning kan følge opp
HMS-tiltak også i reindriften. Arbeidsgruppa har utarbeidet en rapport som legges frem for avtale-partene i god tid før neste avtale-forhandlinger starter.
SANKS (Samisk nasjonal kompetanse-tjeneste – psykisk helsevern og rus), Norsk landbruksrådgivning og Matmerk/ KSL skal inviteres med i dette arbeidet.

Foto: Berit Anne S. Triumf ©

OVERFØRING AV ANSVARET SOM LEDER AV SIIDAANDEL ETTER REINDRIFTSLOVEN

Landbruks- og matdepartementet har kommet med en avklaring til reindriftsloven § 15. Avklaringen innebærer at den nye lederen må delta aktivt i siidaandelens drift gjennom arbeidet med siidaandelens rein og andre nødvendige gjøremål i minst tre år før overføringen.

Slik deltakelse må imidlertid ikke ha skjedd sammenhengende. Deltakelsen kan likevel ikke være så spredt og sporadisk, eller ligge så langt tilbake i tid at det ikke gir tilfredsstillende kompetanse-oppbygging, eller at erfarings-grunnlaget for driften i siidaandelen svekkes. Kompetanseoppbyggingen må omfatte siidaandelens drift på de ulike årstidsbeitene.

Dokumentasjon kreves

Det er også et krav om at deltakelsen i siidaandelen skal kunne dokumenteres. Dette kan gjøres gjennom for eksempel avtale om slik deltakelse, eller uttalelse fra distriktsstyret om at det må anses klart at den nye lederen har deltatt på en slik måte loven krever. Det viktigste er at det skal foreligge en dokumentasjon, som gir fylkesmannen tilstrekkelig grunnlag for å behandle spørsmålet om godkjenning av overføringen.

Innstramming av tidligere praksis

Avklaring i brev av 26. april 2017 fra Landbruks- og matdepartementet til fylkesmennene og Landbruksdirektoratet innebærer innstramming av fylkes-mennenes og Reindriftsstyrets tidligere praksis.

Reindriftsloven sier klart at leder av en siidaandel kan overføre ansvaret som leder av andelen til et barn, barnebarn eller annen person som oppfyller vilkår for å eie rein i siidaandelen. Den nye lederen av siidaandelen må være myndig og ha deltatt i alle sider av arbeidet i reindriften sammen med lederen i minst tre år. Overføring av lederansvaret skal godkjennes av fylkesmannen.

Areal

Vassdragsreguleringer

Under landsmøtet i Norges Reindriftssamers Landsforening i Kirkenes var vassdragsreguleringene i de samiske bosetnings- og bruksområder en viktig sak. I sitt innledningsforedrag sa formann *Paul Fjellheim* bl.a.:

Ingen næring blir så skadelidende ved vassdragsreguleringene som reindriften. Enkelte distrikter blir så hardt presset at de kan opphøre som distrikt. Dette gjelder spesielt Nordland. Vinterbeiteforholdene er usikre i dette fylket fra før, og det skal lite til for å umuliggjøre reindriften.

N.R.L. forstår at det må skaffes elektrisk kraft, men så vanskelig som forholdene er for reindriftsnæringen, så må en se på tapet av beiteland som en meget stor ressurstapping i de samiske bosetningsområder.

En trussel mot minoriteten.

Den økonomiske utnytting av områdene med kraftutbygging kommer i svært liten utstrekning den lokale samebefolkning til gode. Enkelte ser på at det blir gitt erstatning, men dette utgjør svært lite av den totale utnyting. Når en ser på den kamp som den samiske minoritetsgruppe har ført, så er det betenkelig når naturressursene i de samiske områder blir redusert på denne måte.

Styret er kommet til at de store vassdragsreguleringer betyr en meget sterk trussel mot den samiske minoritetsbefolkning. Denne er meget sterkt knyttet til sitt bosetningsområde og vil fortsatt bygge og bo der.

13

Kraftutbygging

Distrikt nr. 4, Abborašša, ved formannen Nils Mattis A. Gaup, Kautokeino, har til hovedstyret for NVE, sendt en vel begrunnet protest mot videre kraftuutbygging for A/S Kvænangen Kraftverk i distriktet.

Det blir i protesten pekt på at distriktet fra tidligere har hatt tap av beiteland og ulemper gjennom kraftutbygging og grubedrift ved Bidjovagge. Dette har ført til store ringvirkninger som også har rammet andre distrikter.

Det blir videre pekt på det uholdbare ved at A/S Kvænangen Kraftverk har bygd veg med bru fram til det nye anleggssted før konsesjonstillatelse er gitt og uten å informere reindriftssamene om utbyggingsplanene. Det tas også avstand fra en slik trinnvis utbygging der det ikke er mulig å vurdere helhetsvirkningen av all utbygging i distriktet.

Det konkluderes med en protest mot at konsesjonstillatelse blir gitt, ettersom en videre utbygging kan føre til at det blir umulig å fortsette en forsvarlig reindrift i distriktet.

Konflikter Forsvarets aktiviteter — reindrift i Troms fylke

Av reindriftsagronom Hans Prestbakmo

Troms fylke er uten sammenligning det reindriftsfylket som er belasta med flest skyte- og øvingsfelt og størst militær øvingsvirksomhet. Dette har sammenheng med at største delen av BRIG N holder til i fylket og driver sin virksomhet her. Det er klart at denne virksomhet ikke kan foregå uten at den medfører en del konflikter med den sivile virksomhet. De fleste av Forsvarets skyte- og øvingsfelter i fylket ligger i områder som nyttes som reinbeite, og det sier seg sjøl at det må bli konflikter her.

Forsvarets behov for bruk av områdene passer ikke med reindriftas bruk av de samme områder.

I fylkesplan for Troms for 1980—83 er Forsvarets behov for skyte- og øvingsfelt lista opp og en kan slå fast at Forsvarets aktivitet i fylket vil øke og dermed skape nye problemer for næringa.

Ser en på situasjonen i dag, har en følgende større skyte- og øvingsfelter i Troms.

Blåtind skytefelt (ca. 150 km²). Feltet ligger midt i et sentralt vinterbeitedistrikt.

Mauken skytefelt (ca. 52 km²). Feltet legger beslag på noe av det beste og sikreste vinterbeite i Indre Troms.

Setermoen skytefelt (ca. 120 km²). Feltet legger beslag på vårbeite (kalvingsland) og sommerbeite.

Sørlimarka skytefelt (ca. 4 km²). Feltet ligger i et område som nyttes som høst og vinterbeite og er et sentralt gjennomflyttingsområde.

Elvegårdsmoen skytefelt (Bjerkvik). Feltet ligger i et område som nyttes som høst- og vinterbeite.

For Sørlimarka skytefelt er reindrifta etter skjønn tilkjent erstatning.

For Blåtind skytefelt har reindrifta mottatt årlig erstatning, men for dette feltet samt Setermoen skytefelt pågår det for tida skjønn for fastsettelse av eventuelle erstatninger.

For Mauken skytefelt har reineierne reist sak mot staten der de primært krever feltet nedlagt. Denne sak kommer sannsynligvis opp i 1981.

Forsvarets planer for framtida

Det foreligger planer om oppretting av et regionalt øvingsfelt på 450 km² ved sammenslåing av Blåtind og Mauken skytefelt med tillegg av 250 km² av områdene som ligger mellom feltene. Hele området er verdifullt vinterbeite.

Videre er det planer om øvingsfelt i tilknytning til Evenes flyplass og i Skibotndalen. Her vil det og bli lagt beslag på verdifulle vinter- og vårbeiter.

Problemer for reindrifta

Det er klart at den militære aktivitet i fylket medfører mange og store problemer for reindriftsnæringa:

a. Direkte tapt beite. Dette får en ved at beite blir oppkjørt, opptrakka eller ved at bruken av områdene er så intens at reinen blir skremt bort fra dem.
b. Tapt beite ved at reineierne ikke kan ferdes innen områdene for å foreta arbeider med reinen og føre kontroll med den.
c. Tap av dyr som blir drept.

Forts. side 10

UMERKET REIN

Hvert år slaktes det en stor mengde umerket rein. Manglende merking av rein kan medføre flere uønskede konsekvenser for et reinbeitedistrikt og reineiere. Landbruksdirektoratet har sett nærmere på problemstillinger knyttet til det, blant annet plikter som en reineier har i henhold til reindriftslovens krav om merking.

Hovedregelen er at all rein i det samiske reinbeiteområdet skal være merket

Bestemmelse i § 33 i gjeldende reindriftslov oppstiller en plikt til å merke rein. Bakgrunnen for denne plikten er reindriftssamisk tradisjon og ønske om velordnet reindrift. Bestemmelsen innebærer at alle reineiere som har rein i det samiske reinbeiteområdet må merke sin rein med deres registrerte merke innen 31. oktober samme år som reinen er født. Merkingen foretas ved snitt i reinens ører. Tradisjonelt har svært mange reinbeitedistrikter foretatt samling og kalvemerking godt innenfor denne fristen.

- Det kan likevel tenkes at det enkelte år oppstår noen helt spesielle forhold som gjør det umulig eller uforsvarlig å overholde merkefristen. I slike tilfeller kan reineiere fremme en søknad til fylkesmannen og få fylkesmannens samtykke til å merke reinen etter 31. oktober. Men det er viktig å være klar over at reindriftsloven § 33 inneholder imidlertid en absolutt frist for øremerking av rein, som er 31. mai året etter reinen er født. Etter denne dato er det ikke under noen omstendigheter mulig å foreta tradisjonell merking av reinen, sier Elena Guttormsen som er jurist ved reindriftsavdelingen i Landbruksdirektoratet.

Hva skjer hvis det fortsatt finnes umerket rein etter 31. mai året etter reinen er født?

Regler om hva som skjer hvis det fortsatt finnes umerket rein i distriktet etter 31. mai finnes i reindriftsloven § 36.

- Rein som ikke lenger kan merkes, skal i slike tilfeller selges under distriktsstyrets eller siidastyrets ansvar, sier Guttormsen.

Elena Guttormsen i Avdeling reindrift sier at formålet med lovens krav om å merke rein innen en frist er velordnet reindrift. Foto: Landbruksdirektoratet.

Etter at det gjennomføres salg/slakting av umerket rein i regi av distriktsstyret eller siidastyret, kan inntektene fra salg/slakting fordeles på tre forskjellige måter:

- I tilfeller der eieren av den solgte/slaktede reinen er kjent, skal inntekten tilfalle reinens eier. Inntektene vil da inngå i grunnlaget for beregning av tilskudd til siidaandelen, og reinen skal påføres siidaandelens melding om reindrift.

- I tilfeller der eieren ikke kan identifiseres, men det er kjent hvilken siida reinen tilhører, skal inntektene tilfalle siidafondet i tråd med reglene i reindriftsloven § 56. Disse reinene skal ikke påføres noens melding om reindrift, og inntektene fra salg/slakting skal ikke inngå i grunnlaget for beregning av tilskudd til siidaandeler.

- I tilfeller der verken eier eller siida er kjent, skal inntektene tilfalle distriktsfondet i tråd med reindriftsloven § 47 nr. 4. Disse reinene skal ikke påføres noens melding om reindrift, og inntektene fra salg/slakting skal ikke inngå i grunnlaget for beregning av tilskudd til siidaandeler.

- Når umerket rein slaktes, skal slakteriet rapportere disse reinene til Landbruksdirektoratet som såkalte «distriktsdyr» - det vil si at dyrene føres på distriktet, og ikke på enkeltreineiere, sier Elena Guttormsen.

Hva kan reindriftsmyndighetene gjøre i distrikter der det finnes umerket rein?
I henhold til reindriftsloven er det fylkesmannen som følger opp manglende merking av rein i det samiske reinbeiteområdet.

- Fylkesmannen har blant annet plikt til å følge opp dette ved å pålegge reineiere som ikke har merket sin rein i tråd med reindriftslovens regler, å foreta merking innen en viss frist. I tilfeller der reinen ikke lenger kan merkes, kan fylkesmannen pålegge distriktsstyret eller siidastyret til å sørge for salg/slakting av reinen. Hvis pålegget ikke etterkommes innen fristen, kan fylkesmannen fastsette tvangsmulkt etter reindriftsloven § 76 for å få pålegget oppfylt, sier Guttormsen.

Fylkesmannen kan også gjennomføre offentlig kontrollert telling av rein i distrikter som har umerket rein.

- Slike tellinger kan gjennomføres både for å skape oversikt over antall umerket rein, og for å kontrollere at pålegg om merking er blitt oppfylt, påpeker Guttormsen.

Hva skal en reineier eller distriktsstyre gjøre hvis de har spørsmål om merking av rein?
Alle spørsmål som gjelder merking av rein, kan stilles til fylkesmannen i det fylket som reinbeitedistriktet tilhører.

- Landbruksdirektoratet har nylig vært i kontakt med fylkesmannen om dette, og fylkesmannen i hvert reinbeiteområde er godt kjent med problemstillingen, avslutter jurist Elena Guttormsen.

Foto: Berit Anne S. Triumf ©

Fagsamling for reindriftsbyråkratene

Landbruksdirektoratet arrangerte i begynnelsen av september en fagsamling for reindriftsbyråkrater både i direktoratet og hos fylkesmennene.

– Formålet med en slik samling er faglig utvikling. Det å oppdateres på aktuelle problemstillinger knyttet til fagområdet reindrift er viktig slik at både fylkesmannen og direktoratet kan bidra med kvalitet i saksbehandling og utvikling innen områder man har ansvar for, sier fungerende avdelingsdirektør i Avdeling reindrift i Landbruksdirektoratet, Liv Berit Hætta.

På samlingen fikk deltakerne det siste innen utviklingen av regelverk i arbeidet med å hindre spredning av CWD, som Mattilsynet hadde et innlegg om. Også forsker Morten Tryland hadde innlegg om utfordring for reindrifta sett i lys av et forskerblikk. Disse omtales som egne artikler i Reindriftsnytt.

Klimaendringer og reindrift

Videre hadde Fylkesmannen i Troms et innlegg om et prosjekt som går ut på å finne ut av hvordan klimaendringene (temperatur, nedbør, vind, snø, isdekke, tine- /fryse-sykluser, nullpunkts gjennomgang mm) kan påvirke reindriften i Norge. Delprosjektet har hatt et særskilt fokus på reinbeitedistrikter i Troms og særskilte særverdiområder innenfor disse.

Det jobbes videre med å se på hvilke tiltak det offentlige kan bidra med i arealplansammenheng for å minske de negative konsekvensene for reindrifta som følge av klimaendringer.

Omorganisering i reindrifta

Reindriften i Karasjok gjennomførte en omorganisering av distrikter for om lag ti år siden. Tidligere sommerbeitedistrikter ble en del av et stordistrikt, med ett felles styre. Tidligere distriktsstyreleder i distrikt Karasjok Vest, Nils Johan Gaup, hadde et innlegg om prosessen i forkant av omorganiseringen og om hvilke utfordringer de har hatt etter omorganiseringen. En av de viktigste suksesskriteriene før de gikk i gang var involvering av alle reineiere i alle siidaer i alle avgjørelser.

Til slutt viste han alle fordelene som er resultat av en lang og til tider tøff prosess, der reindriften i Karasjok nå samarbeider mye bedre enn før. Helt konkret kunne han vise til etablering av reindriftens eget hus, SápmiKo, med eget sekretariat. Og med mange planer for utvikling de kommende år.

Meldinger om reindrift

På programmet sto også gjennomgang av Sametingsmelding om reindrift og Stortingsmelding om reindrift. Sametinget gjennomgikk sin melding via Skype. Men når Landbruks-og matdepartementet skulle ha sitt innlegg, så gikk strømmen i Alta og foredraget ble forsinket.

Landbruksdirektoratet brukte samlingen til å fortelle hva hver enkelt seksjon jobber med for tiden, mens fylkesmennene fortalte kort om situasjonen i reindrifta fra de forskjellige reinbeiteområdene, og hvilke utfordringer de støter på i forvalting av reindrift.

Landbruksdirektoratets og fylkesmennenes reindriftsavdelinger var samlet til årlig samling i Alta for å oppdatere seg på aktuelle problemstillinger. Foto: Landbruksdirektoratet.

Foto: Tom Gustavsen

Tiltak for å hindre spredning av CWD

For å hindre at skrantesjuken (CWD) sprer seg, har Mattilsynet innført noen forbud og påbud som gjelder i og rundt Nordfjella og Selbu. Det er svært viktig at alle følger disse reglene for å hindre smitte var budskapet fra Mattilsynet på fagsamling reindrift i Alta i september.

Kristina Landsverk hadde innlegg på fagsamlinga om Mattilsynets arbeid knyttet til CWD. Foto: Mattilsynet.

Fagdirektør Kristina Landsverk i Mattilsynet hadde innlegg på fagsamlinga for ansatte hos fylkesmannen med reindrift som forvaltningsområde og Landbruksdirektoratets avdeling for reindrift.
Hun understreket viktigheten av tidlig handling for å begrense smitten, og om mulig, utrydde sykdommen.

Forskriftene
Tiltak som i dag er satt i gang er blant andre at det er vedtatt to forskrifter. Det er forskrift om soner (soneforskriften) og forskrift om tiltak for å begrense spredning (CWD forskriften).

Skrantesjukesonen
I soneforskriften er det påbud og forbud knyttet til et bestemt område (se illustrasjon). Det er blant andre gitt forbud om å legge ut fôr og saltslikkestein som er tilgjengelig for ville hjortedyr. Her finnes det unntak for kortvarig bruk. Det er også forbudt å ta slakterester ut av sonen. Det er påbudt med vask og desinfeksjon av jaktutstyr, og det er pålegg om prøvetaking.

Det er også forbudt å flytte levende hjortedyr ut av sonen. Det finnes unntak for flytting av tamrein.
Forbudet gjelder ikke for tamrein som krysser sonegrensen i samsvar med fastsatte beitebruksregler eller for tamrein som tilbakeføres etter at den selv krysset sonegrensen.
Forbudet gjelder heller ikke flytting av tamrein direkte til slakteri.

Forbudt å ta lav ut av sonen
Videre er det en regel knyttet til sanking av lav og annet plantemateriale. Det er forbudt å flytte lav og plantemateriale som stammer fra sonen ut av sonen til bruk som fôr til hjortedyr, for eksempel tamrein i nord.

- Det er viktig å være klar over at det nå ikke er mulig å sanke lav fra området sør for den nordlige grensen (se kartillustrasjon) og frakte laven ut av området. Reglene er der for å hindre smitte til andre områder, presiserer direktør Helge Hansen hos fylkesmannen i Sør-Trøndelag etter innlegget til Landsverk.

Kilde: Mattilsynet.

Andre tiltak
Videre er det gjort tiltak som gjelder særlig villreinområdet på Nordfjella med sanering av villreinflokken, SNO-instruks om oppfølging av tiltak og gjerdebygging.

Kartlegging gjennom prøvetaking
Det gjennomføres også et omfattende kartleggingsarbeid der man har plan-lagt å ta omlag 21.000 prøver fra alle slags hjortedyr. Det skal blant annet tas 9500 prøver fra tamrein, både i nord og sør. Målet er å ta prøver av dyr som er over 2 år og som slaktes denne høsten. Prøver tas fra hjerne og lymfeknuter. Kartlegging gir kunnskap, men bekjemper ikke sykdommen, sa Landsverk.

Mange aktører
Det er mange aktører som har en befatning med skrantesjuken. Problemstillingen sorterer under flere departementer. Det er Mattilsynet som har forvaltningsansvaret for dyresykdommer, både vilt og tamme dyr. Så er det Landbruksdirektoratet som forvalter tamreindrift og Miljødirektoratet som forvalter vilt i Norge. Videre er det fylkesmannen som er førsteleddet i forvaltning av reindrift. Også Sametinget, slakterier og næringsorganisasjoner er viktige aktører. Derfor er hyppige informasjonsmøter og god dialog med ulike aktører viktig, sa fagdirektøren til forsamlingen.

For mer informasjon om skrantesjuke (CWD), om regelverk etc, kontakt Mattilsynet eller Fylkesmannen:

Mattilsynet
www.mattilsynet.no

Fylkesmannen
www.fylkesmannen.no

Hva skjer hvis CWD smitter til tamrein?

Morten Tryland
Foto: UiT/ Norges Arktiske Universitet.

Professor Morten Tryland ved UiT-Norges arktiske universitet har forsket mye på sykdommer hos rein. Tryland hadde et innlegg på fagsamling reindrift om skrantesjuke (CWD) sett fra en forskers ståsted.

Gjerdeanlegget i Guorbavuopmi brukes av flere distrikter i løpet av året.
Foto: Berit Anne S. Triumf

Tryland oppdaterte deltakerne på status på funn av smittede villrein og elg i Norge siden den ble oppdaget her til lands i 2016. Videre fortalte forskeren om hva skrantesjuke er, om oppdagelsen og spredningen av sykdommen i andre land, hvordan skrantesjuken opptrer hos hjortedyr. Dette på bakgrunn av forskning som har vært gjort på hjortedyr med denne sykdommen i andre deler av verden som Canada og Nord-Amerika.

Det som er bekymringen for både forvaltere og forskere på fagsamlingen er at skrantesjuketilfellene i Norge er geografisk veldig nært tamreindriften. Flere av deltakerne på fagsamlingen diskuterte Trylands «i verste fall-scenario» i pausene, hva skjer hvis skrantesjuke smitter til tamrein og samisk reindrift?

Tett dyretetthet og sesongmessig vandring

Slik reindriften drives, så er det sannsynlig at en eventuell sykdom vil smitte til mange dyr over et stort område på kort tid, særlig før man oppdager smittede dyr. Reinen er flokkdyr og det er høy dyretetthet, det er sesongmessig vandring mellom sommer- og vinterbeiter og det er grenseoverskridende reindrift. Det er med andre ord også en utfordring for Sverige og Finland dersom sykdommen smitter til tamrein.
Morten Tryland nevnte i innlegget sitt at det er gjennomført en spørre-undersøkelse blant reineiere om hvor mye kontakt det er mellom reinflokkene. Svarene viste bl.a. at 29 % av flokkene i Vest-Finnmark har kontakt med 25 andre flokker gjennom året. Det betyr at en eventuell smittsom sykdom vil spre seg fort.

Felles gjerdeanlegg

Det er flere felles gjerdeanlegg, spesielt i Finnmark, som brukes av mange distrikter i løpet av en sesong. Flere tusen reinsdyr passerer det samme gjerdeanlegget i løpet av en kort periode. Dette er også en mulig smittekilde dersom det oppstår en slik situasjon at det er en smittsom sykdom tilstede i reindrifta.

Restriksjoner og praktiske utfordringer

Dersom det oppstår en smittesituasjon, så vil det fort bli behov for tiltak som innebærer restriksjoner som påbud og forbud som igjen medfører mange praktiske utfordringer.
Dette kan blant andre være at det blir restriksjoner på flytting av livdyr, kryssing av grenser (Sverige, Finland), sesongmessig vandring, dvs. bruk av sommer- og vinterbeiter.

Det kan by på problemer å få gjennomført skilling og slakting slik man gjør i dag dersom det kommer restriksjoner. Hvordan kan dyrene transporteres dersom man ikke kan bruke det man bruker i dag? Slike tiltak kan hindre samarbeid mellom distrikter. Hvilke alternativer har man?

Å tenke i verste fall kan være nyttig

Dette kan også ha konsekvenser langt utover den praktiske reindriften. I dag skaper reindrift mange arbeidsplasser, for eksempel innen reindriftsbasert turisme, reinkjøttindustrien og gjennom kjøp av varer og tjenester. Vil de arbeidsplassene bli berørt? Hva med reinkappkjøring, samisk kultur og tradisjoner, bosetting og rekruttering i næringa? Tryland avsluttet med at han ikke har svarene. Men at det kan være nyttig å tenke «worst-case».

NYE DIGITALE LØSNINGER FOR REINDRIFTSNÆRINGEN

Landbruksdirektoratet har stengt flere av de digitale tjenestene for reindriftsnæringen. Nye digitale løsninger skal nå utvikles.

I vår oppstod det flere feil da reineierne, via direktoratets digitale tjeneste, leverte melding om reindrift.

- I april fikk vi rapportert to feilsituasjoner hvor brukeren fikk tilgang til sensitive personopplysninger fra en annen bruker. Vi stengte da den digitale tjenesten. Etter feilsøking og retting ble tjenesten åpnet for ny leveringsfrist i begynnelsen av mai, forteller seksjonssjef i IKT og drift, Alf Selnesaunet.

Alvorlige systemfeil

Men nye feil oppstod og Landbruksdirektoratet har nå bestemt at IT-løsningen for melding om reindrift skal stenges for godt for sluttbrukerne.

- Feilsøkingen har avdekket at det er store utfordringer med den grunnleggende tekniske oppbyggingen av systemene. Vi mener derfor at det ikke er forsvarlig å åpne den digitale tjenesten på nytt for sluttbrukere, sier Selnesaunet.

I tillegg til melding om reindrift, stenges også de digitale tjenestene for søknad om tilskudd til siidaandeler, tamreinlag og til reinbeitedistrikter og søknad om erstatning for rovvilttap. Det er ikke rapportert om konkrete feil i forbindelse med disse tjenestene, men de har samme teknologiske infrastruktur som melding om reindrift.

Ny løsning i 2019

Arbeidet med å utrede en ny løsning er igangsatt.

- Vi prioriterer dette foran alle andre utviklingsprosjekter på IT-området i Landbruksdirektoratet. Vi skal være forsiktige med å garantere, men har som mål at første del av de nye løsningene kan tas i bruk våren 2019, sier Selnesaunet videre.

Papir er løsningen i 2018

I mellomtiden må siidaandelsledere, distrikter og tamreinlag levere søknader om tilskudd/rovvilterstatning og melding om reindrift på papir eller via PDF. Skjema vil senest være tilgjengelig fra 1. februar 2018, og vil kunne lastes ned fra Landbruksdirektoratets internettsider **www.landbruksdirektoratet.no/reindrift.**

Saksbehandlerne hos fylkesmannen og i Landbruksdirektoratet skal fremdeles bruke den gamle digitale løsningen i sin saksbehandling.

Landbruksdirektoratet vil informere nærmere om tilskuddsprosessen i begynnelsen av mars 2018 i forbindelse med innlevering av melding om reindrift og tilskuddssøknaden for driftsåret 2017/2018.

INNFØRING AV AVGIFTSFRITAK VED KJØP AV DRIFTSMIDLER TIL BRUK I REINDRIFTSNÆRINGEN

Regjeringen har i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet for 2018 foreslått å likestille reindriften og jordbruket ved kjøp av driftsmidler.

Dette innebærer konkret at snøscooter, ATV og terrenggående motorsykler, får tilsvarende avgiftsfritak som det etablert ved kjøp av driftsmidler i jordbruket.

Ordningen gjøres gjeldende både innenfor det samiske reinbeiteområdet og i områder gitt konsesjon etter reindriftsloven. En avgrensning av hvem som får ta del i ordningen, og hvordan likestillingen av reindriftsnæringen og jordbruket skal skje, vil bli utredet nærmere. Det tas sikte på å innføre avgiftsfritaket i løpet av første halvår 2018.

Vellykket tillitsmannskonferanse

I dagene 31. januar til 3. februar arrangerte Norges Reinsdriftssamers Landsforening en tillitsmannskonferanse på Kautokeino Turisthotell. Dette var den første konferanse i sitt slag som har vært arrangert av NRL. Deltakere var styret i NRL med varamenn-kvinner, formenn og to representanter for fylkeslag og lokallag, representanter i egne styrer, råd og utvalg, sekretæriatet, styret i NSR, norsk seksjon av Nordisk Sameråd, Samisk Institutt og siste dag, Stortingets landbrukskomité.

Vi vil gi stor ros til NRL for denne konferansen. Opplegget var utmerket, og det hele var godt forberedt av et dyktig sekretariat. Dette ble da belønnet med stor interesse og aktiv innsats av deltakerne.

Formålet

Formålet med konferansen var

— å effektivisere og rasjonalisere arbeidet i organisasjonen ved å drøfte viktige spørsmål internt med organisasjonens tillitsmenn før spørsmålene tas opp til avgjørelse.

— å få en så forsvarlig behandling som mulig av Ot. prp. nr. 24 (1977—78) Om lov om reindrift før den behandles av Odelstinget i vårsesjonen.

Rettsgrunnlaget

Flere representanter var inne på dette med bevaring av rettsgrunnlaget. Johan J. Eira pekte på at samene hadde oppfatning av at formålsparagrafen for en del gikk på tvers av samisk rettsoppfatning. Det er betenkelig at rettsgrunnlaget bare er betinget av loven, slik at Stortinget når som helst kan endre på rettsgrunnlaget.

Aslak Persen Bals viste til formålsparagrafen og understreket hvor viktig det er for næringen og samisk kultur at næringsgrunnlaget sikres.

Aslak Nils Sara mente også at de fire punkter i formålsparagrafen var med å svekke de samiske rettigheter. Dersom reindriften som bærer av den samiske kultur får svekket sine rettigheter, hvordan vil det da bli for de andre samer. Reindriftsloven må ikke oppfattes som bare en næringslov, men på grunn av reindriftens status blant den samiske befolkning vil den være avgjørende for den samiske befolkning i deres bosettingsområder.

Johan Anders Eira sa at vi kommer ikke forbi at sjøl en næringslov vil ikke bare være produksjonsrettet, men den vil også gripe inn i samenes kulturelle og sosiale liv i områdene.

Johan M. Sara understreket også at loven måtte bli tilpasset næringsutøverne og ikke motsatt.

Johan N. P. Sara mente at det gjennom tidene har vist seg at reindriften står svært svakt dersom den ikke grunner seg på alders tids bruk. Dette må derfor fastslås i formålsparagrafen.

Anne Kirsten Sara Anti understreker at når vi nå skal få en ny reindriftslov så angår det ikke bare oss som i dag arbeider i reindriften, men også våre barn, barnebarn og barnebarnsbarn.

NYE ORDNINGER OVER REINDRIFTSAVTALEN 2017 2018

Ny tilskuddsordning – Individmerking av rein

Avtalepartene ble under avtale-forhandlingene 2017/2018 enige om å innføre en ny tilskudds-ordning til individmerking av rein, herunder til innkjøp av både plastmerker og elektroniske merker. Dette vil fungere som en tilleggsmerking til tradisjonelle øremerker. Det er avsatt kr 0,3 mill i reindriftsavtalen for driftsåret 2017/2018.

Det er nå utarbeidet forskrift for tildeling av midlene. Forskrift om tilskudd til individmerking av rein finnes på **www.lovdata.no** og **www.landbruksdirektoratet.no/reindrift**

Ordningen gjelder plastmerker eller elektroniske merker (radiofrekvens identitetsmerker) som kommer i tillegg til tradisjonell merking av rein. Det kan også søkes om midler til avlesningsutstyr som er stasjonær leser eller håndleser.

De som kan søke er siidaandeler i det samiske reinbeiteområdet eller slakteri som inngår samarbeid med siida/siidaandeler om å tilrettelegge for avlesing av elektroniske individmerker. Dette for å avhjelpe slakteoppgjøret.

Merkene skal gi opplysninger om eierkode, årgang, løpenummer og kjønn på dyret, og samtlige reinsdyr som inngår i siidaandelen skal merkes.

Tilskuddssatser:

- Plastmerker inntil kr 5,-/ brikke
- Elektronisk merke inntil kr 30,- /brikke
- Håndholdt avleser inntil kr 10.000,- /stk
- Stasjonær avleser inntil kr 40.000,- / stk
- For tilpasning av nødvendig programvare for avlesing av elektroniske merker på slakteri, inntil kr 50.000,-

Søknaden sendes på eget skjema til Landbruksdirektoratet.

Landbruksdirektoratet vil prioritere en rask behandling av søknader fra siida og distrikt som har og ønsker å starte med individmerking.

Ny forskrift om tilskudd til utgifter ved fôring og flytting som følge av manglende konvensjon mellom Norge og Sverige om reinbeite

Det er med grunnlag i at konvensjonen mellom Norge og Sverige om reinbeite ikke er på plass, viktig å regulere denne kompensasjonsordningen i en forskrift. Dette er ikke en ny ordning, men ordningen er nå lagt inn i en forskrift.

Tilskuddet skal bidra til å dekke utgifter til berørte distrikter, siidaer, og siidaandeler som følge av manglende konvensjon mellom Norge og Sverige om reinbeite.

Det kan innvilges tilskudd til fôring og/eller flytting av rein der disse er forhindret til å bruke vinterbeiter i Sverige som de har rett til etter reinbeitekonvensjonen av 1972. Søker om frakt må være avskåret fra muligheten til å foreta en sedvanemessig flytting i området. Det er fem reinbeitedistrikter i Troms og Nordland som kan søke om midler til flytting og/eller fôring.

Tilskudd per rein er satt til kr 310,-, og til flytting fastsettes tilskuddet til kr 0,18 kr pr rein per km. RUF forskriftens kapittel 8 finnes på internett på **www.lovdata.no.**

Søknad sendes Landbruksdirektoratet innen 31 mars. Eget søknadsskjema skal brukes. Det finnes på **søknadsskjema/www.landbruksdirektoratet.no.**

Ny forskrift om pramming av rein i Nord-Troms og Vest-Finnmark

Det er fastsatt en ny forskrift for pramming fra og med 1 juli 2017. Formålet er å regulere tildeling av plass for frakt av rein til og fra sommerbeitene i Nord-Troms og Finnmark fylke.

De som kan søke er siidaandeler tilhørende i Nord-Troms og Finnmark. Vilkår for å få tildelt plass er at siidaandelen må ha et faktisk og et geografisk behov for pramming. Videre må nødvendig infrastruktur på opplastningssted som ivaretar dyrevelferden på plass.

Det stilles krav om at de som har fått tildelt plass må være klar til pramming på oppsatt opplastningssted og tidspunkt i henhold til utarbeidet seilingsplan utarbeidet av Fylkesmannen i Finnmark.

Fylkesmannen i Finnmark gjør en prioritering av søkere innenfor den

SØKNADSFRISTER FOR ULIKE TILSKUDDSORDNINGER FOR REINDRIFTSNÆRINGEN

Tilskuddsordninger	Søknadsfrist	Hvem kan søke	Søker til	Søknadsskjema
Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	10. april	Siidaandeler og tamreinlag	Fylkesmannen	Ja
Tilskudd til reinbeitedistrikt og tamreinlag	15. juli	Reinbeitedistrikter og tamreinlag	Fylkesmannen	Ja
RUF ordninger:				
Kvinnemidler	1.april og 1. oktober	Reindriftskvinner	Landbruksdirektoratet Alta	Ja
Feltbarnehage	To uker før start av aktivitet	Reinbeitedistrikt, sommersiida eller tamreinlag	Landbruksdirektoratet Alta	Ja
Kursavgift	Senest 6 mnd etter kursets slutt	Reineiere	Landbruksdirektoratet Alta	Ja
Forskning	1. mars	Forskere (og andre i samarbeid med forskere)	Landbruksdirektoratet Alta	Ja
Reindriftsanlegg	Løpende	Siidaandel. Siida, reinbeitedistrikt og tamreinlag	Landbruksdirektoratet Alta	Nei
Individmerking av rein	Løpende	Siidaandeler og slakteri som inngår avtale med siidaan-del /siida	Landbruksdirektoratet Alta	Ja
Støtte ifm tap av rein i ulykker	Senest 6 mnd etter ulykken	Siidaandeler og tamreinlag	Landbruksdirektoratet Alta	Nei
Fòring ol – følger av mang-lende konvensjonsbeiter	31. mars	Reinbeitedistrikt, siida, siidaandel og reineier	Landbruksdirektoratet Alta	Nei
Andre ordninger jf § 1-5, 2 ledd	Løpende	Se forskrift	Landbruksdirektoratet Alta	Nei
Velferdsordninger:				
Tidligpensjon	Løpende	Siidaandel	Fylkesmannen og avgjøres av L.dir Alta	Ja
Avløsing ved svangerskap og fødsel	Senest 12 mnd etter avløsning	Siidaandel og Ektefelle/samboer	Landbruksdirektoratet Alta	Ja
Konfliktforebyggende tiltak	Løpende	Reinbeitedistrikter, siida og siidaandeler	Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Nei
Pramming av rein	15. februar og 15. juli	Siidaandeler fra Nord-Troms og Finnmark	Fylkesmannen i Finnmark	Ja
Rapportering av slaktet rein	15. i mnd etter slakting	Godkjente slakterier	Landbruksdirektoratet Alta	Ja
Frakttilskudd	15. i mnd etter frakt-oppdraget er utført	Den som bærer kost-nadene med frakt av rein til slakteri	Landbruksdirektoratet Alta	Ja
Fjerning av gammelt gjerde-materiell for Vest-Finnmark	30. juni 2018	Reinbeitedistrikter	Fylkesmannen i Finnmark	Nei
Radioaktivitet	Løpende men melde om måling senest 1 uke før slakting	Tamreinlag, reinbei-tedistrikter og siidaer sør for Saltfjellet	Fylkesmannen	Nei

økonomiske rammen der historisk bruk og behov for pramming som danner grunnlag for seilingsplanen/ prioriteringen.

Søknadsfristene er for høstprammingen 15. juli og 15. februar for vårprammingen.

Søknad sendes Fylkesmannen i Finnmark. Søknadsskjema finnes på **www.landbruksdirektoratet.no.**

Forskning

1

Aktuelle oppgaver for reinforskningen

Uten beiter ingen rein. Følgelig må beitene være av grunnleggende verdi for reindriften. Beitene er sammen med reinen selve «naturgrunnlaget» for reindrift. Det er en stor oppgave for veiledning og administrasjon å legge forholdene til rette for den best mulige utnytting av beitekapitalen. Det er store verdier det dreier seg om. Arealene for reinbeiting innenfor reinbeitedistrikt er beregnet til ca. 110 000 km². Hvis vi tar fjellområdene utenom reinbeitedistriktene med så kommer vi opp i tall som nærmer seg halvparten av landets totale areal. På langt nær alt dette kan eller blir nyttet av rein, men vi forstår at det er i landets interesse at vi har de best mulige beregninger over de verdier som ligger i disse vidder.

Det antall rein som utnytter et område på beste måte kaller vi det «optimale» reintall for dette området. Da har vi tatt hensyn til reinens næringskrav og beitevaner og til at beitets vekstkapasitet nyttes fullt ut uten at beitet forringes. Hittil har reintallet for hvert område mye vært sa etter skjønn, selv om beiegranskerne etterhvert har kartlagt våre fjellvidder når det gjelder vegetasjonen. Beitegranskernes skjønn har vært supplert med erfaringer fra lengre tids bruk av området. Dette er verdifullt nok. Erfaringer må vi også bygge på i fremtiden, men det er ikke nok når vi skal forutsi beitingens virkning på lengere sikt. Beitegranskerne mangler en del sikre tall å bygge sine beregninger på. Disse tall er det forskningens oppgave å skaffe til veie.

Vi må kjenne mange ledd i et slikt regnestykke, bl.a.:

1. Reinens næringskrav (sommer og vinter)?
2. Hvilke planter eter reinen?
3. Næringsverdien av disse planter (eller grupper av planter) for reinen?
4. Beitets sammensetning av plantearter og plantesamfunn?
5. Beitets produksjon totalt?

2

6. Beitingens innvirkning på denne produksjon?
7. Andre faktorer som virker på beitet (klima, snøforhold, gjødsling, skogdrift, husdyrbeite m. m.)
8. Hva kan reinen nytte av beitets produksjon?

Punktene 1—3 arbeides det med. Punkt 4 blir besvart av beitegranskerne. De restrerende spørsmål vil vi ta fatt på å løse så snart staten kan bevilge midler. Planene er allerede i gang.

Men penger er dessverre ikke nok. Det må også skaffes kvalifisete folk. Fullt utdannede forskere innen en slik gren vokser ikke på trær. Norge er et lite land, og det er begrenset hvi vi kan satse på innen hvert område.

Fordøyelsesforsøk.

Slike forsøk er nødvendige for å skaffe rede på hvordan reinen nytter de forskjellige planter og fôrstoffer. Slike forsøk er det hittil gjort lite av med rein. Men i Norge er det utført fordøyelsesforsøk med reinlav og med noen av de «reinfôrblandinger» som er uteksperimentert ved reinforsøkene i Lødingen. Andre forsøk er gjort i Sverige og i Sovjet-Samveldet. Det ser ut som om reinen nyttiggjør seg reinlaven omtrent dobbelt så godt som sauen kan gjøre. Derimot stemmer de tall vi har for reinfôrblandinger med de tall landbruket har for den nytte sauen gjør av tilsvarende fôrslag. Derfor kan vi inntil videre bruke tallene for sau ved beregningen av fôrverdien i andre planter enn lav.

«Fistelforsøk».

Dette høres mystisk ut, men «fistula» er det latinske ord for et hull eller åpning. Vi bruker det om kunstige åpninger i kroppen. Ved å operere reinen slik at den får en åpning på siden av spiserøret, kan vi samle opp prøver av det som reinen spiser på et beite. Da reinen tygger dårlig under beiteopptaket blir de planteprøvene vi får ut så grove at botanikerne kan bestemme hvilke planter det dreier seg om. Derved får vi helt nøyaktig greie på hva reinen tar av planter på et visst beite. Fôrverdien av disse plantene bestemmes ved kjemiske metoder. Ved å supplere med tall for fordøyeligheten så får vi rede på beitets verdi for reinen.

Fistelmetoden på rein er utarbeidet av Paul Fjellheim og Dag Lenvik, og betyr et viktig steg på veien til å få bestemt rein-

8

3

beitenes riktige verdi. Metoden er nokså arbeidskrevende, men det er planer om å gå videre i samarbeide med beitegranskerne.

S.S.

Sammensetningen av reinmelk

Jeg har flere ganger møtt spørsmål om fettinnholdet i reinmelk. Vi har ikke så mange undersøkelser over det stoflige innhold i reinmelk, men en del har vi. Professor S. Berge har i 1963 skrevet en artikkel i Tidsskrift for Det Norske Landbruk som er gitt ut som særtrykk og melding nr. 174 fra Institutt for husdyravl ved Norges Landbrukshøyskole «Nye analyser av reinsmjølk». Professor Berge omtaler her først eldre undersøkelser, blant annet en prøve fra Kvalsund i 1895. Denne prøven var samlet fra 5 simler og sammensetningen var i følge analysen 35,75 % tørrstoff, derav 19,73 % fett, 2,61 % melkesukker, 11,47 % råprotein, 1,43 % aske og 0,51 % andre stoffer. Denne prøven var fra september.

Til sammenligning kan nevnes at sammensetningen i kumelk kan settes til: 13,0 % tørrstoff, derav 3,9 % fett, 4,8 % melkesukker, 3,6 % protein og 0,7 % aske (mineraler).

Det refereres også prøver som er tatt i 1961 av melk fra rein som er importert til Skottland fra Nord-Sverige. Prøver tatt 16. mai viste et tørrstoffinnhold på 22,18 %, derav 9,20 % fett, mens prøver tatt 21. august viste et tørrstoffinnhold på 33,08 %, derav 16,90 % fett.

Professor Berge omtaler videre prøver som ble analysert ved Landbrukshøyskolen i 1962 og 1963.. Disse prøvene ble tatt i forsøksflokken i Lødingen ved Sven Skjenneberg. Analysene av disse prøvene viser bare innholdet av råprotein og fett. De første prøver var tatt fra 7 simler 14. juli 1962, fra 1. til 9 veker etter kalving. Melka inneholdt da i gjennomsnitt 15,1 % fett og 8,7 % råprotein. Neste prøve ble tatt fra 6 av de samme simlene 1. september 1962, fra 8 til 15 veker etter kalving. Melka inneholdt da i gjennomsnitt 24,7 % fett og 11,5 % råprotein. I løpet av denne tiden hadde altså gjennomsnittsinnholdet i melka for disse simlene steget med 9,6 % fett og 2,8 % råprotein.

Prøver fra tre av de samme simler tatt 10. juli 1963, viste stort sett liten forskjell fra året før.

4

Professor Berge sier at materialet er lite for å trekke noen sikre slutninger om bl. annet laktasjonskurven. Det synes som at det relative innhold i melka endrer seg i løpet av melkeperioden som hos andre husdyr. Det synes videre som om fettinnholdet stiger til et maksimum ca. 12 veker etter kalving for så å synke igjen. Fettprosenten synes også å være mest utsatt for tilfeldige variasjoner, mens proteinprosenten er mer stabil.

Hva er riktig?

Vi har tidligere skrevet om at vi bør yngre okser (bukker) i reinhjorden enn det som har vært vanlig hittil, samt et mindre antall okser i forhold til antall simler. Til dette uttaler formannen i Vågå Tamreinlag, Knut Lund, at han ikke er så sikker på dette. I villreinområdene der de i alle år har skutt ned alle storbukkene, skjer kalvingen en måned senere enn i tamreinlagene der de har mye storbukker. Lund lurer på om dette kan skyldes sammensetningen av flokken eller dårligere beite. Kan dette ha noen innvirkning på brunsttiden ved at f. eks. simlene er født en måned senere?

En annen sak er at det varierer fra område til område hvor tidlig våren kommer, og kalvingen bør ikke skje før det er kommet noe grønnvekst. Den store mangelen i de fleste distrikt er manglen på tidlig vårbeite. Kalvingen bør heller ikke skje før vårflyttingen er over.

Knut Lund lurer også på om de store bukkene er nødvendig på vinterbeite for å grave opp reinlaven (mosen) når det er mye snø og vanskelige beiteforhold.

Vi har forelagt dette spørsmålet for forsøksleder Sven Skjenneberg som forteller at de i reinflokken ved Statens reinforsøk bevist har holdt unge okser. De fleste avlsokser er bare 1 ½ år. Det er bare noen ganske få okser i flokken som er eldre. Det har likevel ikke vært mulig å konstatere at kalvingen skjer senere av den grunn. Skjenneberg tilføyer at beiteforholdene sikkert har stor betydning for hvor hurtig ungsimlene utvikler seg og kommer i brunst.

Løshundene

Løshundene

Det synes å være toppmote i Norge for tiden å ha hund. Denne skal helst være så stor som mulig for riktig å være blikkfanger. Dette har sjølsagt størst effekt for den som har flere hunder.

Det er en privat sak å ha hund så lenge den ikke er til ulempe og skade for andre. En stor del av hundeeierne er også oppmerksom på dette og holder hunden i band og påser at den ikke skader eller ulemper andre mennesker og dyr.

Dessverre er det alt for mange hundeeiere som ikke tar slike hensyn, men lar hundene springe løs til stor ulempe og forargelse for andre mennesker. Dette har også både reineiere og husdyreiere fått merke. Rein og sauer er blitt drept av løshunder og flokkene er blitt uroet på beite, splittet og jaget bort. Dette er sjølsagt mest alvorlig under kalvingstida for reinen.

Vi skulle tro at politi og lensmenn ville delta aktivt med kontroll, i det minste ved kunngjøring om lovbstemmelsene. Dessverre har vi ikke inntrykk av at de anser dette for sitt felt.

Nå har vel de fleste kommuner en symbolsk hundeskatt, men hvor mange betaler denne? I Tromsø by er det sikkert tusen hunder. Da finansrådmannen siste høst la fram sitt budsjettforslag, foreslo han hundeskatten strøket, fordi hundeeierne ville likevel ikke betale den. En eiendommelig innstilling. Skal tro om han neste år foreslår all skatt strøket, fordi folk vil likevel ikke betale den?

Misforståelse

Vi hører ofte hevdet at det er enkelte hundekategorier som ikke omfattes av bestemmelsene om båndtvang, f.eks. gårdshunder og reinhunder. Dette er en misforståelse. Det er bare i noen få tilfeller at loven unntar slike hunder.

Enkelte mener at når de er i fjellet så gjelder ikke bestemmelsene. Sjølsagt gjør de det.

Sjølstudie

Sjølstudiekonkurransen

Vi starter igjen med nye spørsmål.

Svarene må være innsendt innen 15. november d. å.

1. Hvilke sykdommer må en i følge svenske erfaringer helst være oppmerksom på ved fôring av rein?
2. Hva må vi ellers ta hensyn til ved fôring av rein?
3. Finnes det noe spesielt norsk reinfór å få kjøpt?
4. Hva er det en får tilbakebetalt ved kjøp av snøscooter som skal brukes i reindriften?
5. Hva er betingelsene for å få tilskott til inndrivning av rein til slakteanlegg?
6. Til hvilke formål i reindriften gir Statens Landbruksbank lån?
7. Vi hadde i nummer 1 i år et regnestykke som viste at det lønner seg å slakte et større antall okser enn det som er vanlig. Tror du at dette regnestykke er riktig under alle forhold?
8. I nummer 2 hadde vi også et regnestykke om slakting av kalv. Hva tror du er betingelsen for at kalveslakting skal lønne seg?

Tamreinlag

Smånytt og meldinger

Bra år for tamreinlaga.

Vågå tamreinlag melder at de var ferdig med slaktingen for i år i november. Den 4. og 5. september ble det slaktet 275 bukk på Valdresflya og den 17. november ble 251 simler sendt levende til slakteriet på Otta.

Meget dårlig vær under slaktingen gjorde arbeidet vanskelig. Det ble til 17. nov. merket 659 kalv. På grunn av det dårlige været var det vanskelig å få samlet all reinen til merking og slakting.

Reinen var i svært godt hold i Vågå og hadde høgere gjennomsnittsvekt enn på flere år.

Lom tamreinlag hadde også bukkeslakt i september og simleslakt i november. Slaktingen ble foretatt i lagets slakteanlegg på Bøverkinnhalsen.

Fram reinlag hadde siste slakting i begynnelsen av desember.

23

Samarbeid

Om å samarbeide

Å samarbeide er

å delta med tilstrekkelig arbeidsfolk i alt arbeide med reinen,

å hjelpe sine yrkesbrødre når det er nødvendig,

i fellesskap med de andre reineierne i distriktet å sørge for at samling, skilling, kalvemerking, flytting, slakting og annet arbeide blir utført i rett tid,

i fellesskap å arbeide for å øke reindriftens lønnsomhet ved f.eks. omsetning av produktene og å ta i bruk nye metoder som forskningen og veiledningstjenesten foreskriver,

å delta i aktivt organisasjonsarbeide til felles beste,

å ta i bruk eller fortsatt bruke det beste av de gamle reindriftsmetoder.

Å samarbeide er ikke

å vente at andre skal gjøre arbeidet gratis for seg,

å lage vanskeligheter for de andre reineierne som vil arbeide,

å unnlate å hjelpe sine yrkesbrødre når det er nødvendig,

å hindre at samling, skilling, kalvemerking, flytting, slakting og annet arbeide blir utført i rett tid,

å stå utenfor organisasjoner som arbeider for felles beste og for å bedre reindriftens lønnsomhet.

Unngå kalvemerking i frost og snøvær.
Spar kalvene for lidelser.

Med dette avslutter vi redaksjonen og God Jul og Godt Nytt År.

Brann

De store branner

Den fine varme forsommeren 1972 brakte ikke bare gleder. Vi har tidligere omtalt de store branner på Finnmarksvidda. Det er vel i første rekke bare den ene av disse som virkelig fikk inn virkning på reindriften, både på grunn av det store omfang og på grunn av at den ødela et viktig lavområde.

Lappefogden i Vest-Finnmark, Ole K. Sara, har gitt en fyldig rapport om denne brannen.

Brannen startet den 2. juli og var først under kontroll den 10. — 11. juli.

Brannårsaken er ikke kjent. Det er antydet selvantennelse ved lynnedslag, men en kan ikke utelukke andre årsaker.

Brannområdet, Dædnomokkevarre, er en høyderygg 516 m.o.h.

HELTEN PÅ VIDDA VANT PRIS PÅ MATSTREIF

Diplom for beste stand

Rein er helten på vidda, men gjorde seg også godt på Matstreif. Reinkjøttstanden ble kåret til Årets stand på messa. Juryen begrunnet prisen med at standen er "stilrent med tydelig stedstilknytning og god samhandling mellom produsentene."

- Vi har blitt bortskjemt med nomineringer for beste stand, men i år var det full pott. I år vant vi prisen for Årets beste stand på messa, sier seniorrådgiver Mari Vengnes i Landbruksdirektoratet.

Fire bedrifter deltok

Med på stand var fire produsenter: Skodi Rein, ARV, Røros Rein og Bruruskanken. Til sammen representerte de et godt tverrsnitt av norske reinkjøttbedrifter. Store og små, fersk vare, tørket vare, spekemat og varmmat i form av reinsdyrburger, souvas og finnbiff.

Reindriftsungdom som ambassadører

Nytt av året var at det var med fem ungdommer som ambassadører. Ungdommene var valgt ut i samarbeid med NRLs ungdomsutvalg.

- De gjorde en formidabel god jobb med framsnakking av næringa. Vi fikk mye positive tilbakemeldinger fra publikum, forteller Vengnes.

Erfarne og nye kokker

Med på stand var også Årets reinsdyrkokk Svein Jæger Hansen og Varangerkokken Tor-Emil Sivertsen, som laget villmarkstapas av ingredienser fra aktørene. Slik kunne de besøkende kjøpe en liten smak fra hver av bedriftene. Matprat, som markedsutvalgets samarbeidspartner, bidrog med sitt Matstartkonsept på scenen begge dagene. Matstart er opplæring av barn og unge i kokekunst.

- Alt i alt en svært vellykket deltakelse for reinkjøttnæringa, med masse positiv oppmerksomhet rundt reinkjøttet generelt og for de deltakende bedriftene, sier Vengnes.

Samarbeid om arrangementet

Reinprogrammet og Markedsutvalget for reinkjøtt stod sammen om arrangementet. Mens reinprogrammet styres av Innovasjon Norge, så ligger sekretariatet for Markedsutvalget hos Landbruksdirektoratet. Reinprogrammet står for utvelgelsen av bedrifter og det organisatoriske rundt arrangementet. Markedsutvalget forestår profileringen av arrangementet.

Disse unge jentene var reindriftas ambassadører på Matstreif 2017. Fra venstre: Brita Wilks, Inga-Márjá Lango, Aina Nordfjell, Sara Katrine Aleksandersen og Maria Gunilla Wilks.

Svein Jæger-Hansen.

Ungdom var godt representert på Rein-standen.

Tor-Emil Sivertsen laget reinsdyrtapas til de besøkende.

Et utvalg av reinsdyrprodukter som var tilgjengelig på Matstreif. Alle fotos i saken: Landbruksdirektoratet.

SLAKT OG LAGER AV REINKJØTT

I slutten av oktober er det slaktet betydelig færre dyr enn på samme tidspunkt i fjor. Ved inngangen til november måned var det i år slaktet ca. 18.000 rein, mot 37.000 i fjor. Middelvekta har imidlertid gått noe opp og flere dyr plasseres i bedre klasse. Den prosentvise nedgangen er størst i Finnmark.

Mer på lager i år

Lagersituasjonen ved inngangen av året er en indikator på tilstanden til markedet. Den 1. september 2017 lå det i følge Landbruksdirektoratets tall om lag 167 tonn kjøtt på lager. Det er noe høyere enn i fjor, men tilførselen er da også lavere i de første månedene av slaktesesongen i år. Det som er på lager er i all hovedsak stykningsdeler.

Biff og steik går tregere

Det er et håndterbart lager å gå inn i ny sesong med. Signalet fra markedet nå er at biffer og steik går relativt tregere enn salget av småkjøtt og finnbiff. Ellers er inntrykket at markedet er i positiv utvikling, men at balansen mellom tilbud og etterspørsel er skjørt i følge Landbruksdirektoratets vurderinger.

Flatbiff av reinsdyrkalv

HVA ER OG GJØR MARKEDSUTVALGET?

Markedsutvalgets oppgave er å sikre reinkjøtt oppmerksomhet. Oppmerksomheten skal forhåpentligvis resultere i kjøp der og da, men like viktig er det langsiktige arbeidet med bygging av kjennskap, lage vaner, gi reinkjøtt en plass i bevistheten til forbruker, sikre distribusjon osv.

Erfaring viser at omsetningen av reinkjøtt påvirkes positivt av arbeidet som er utført av næringen og markedsutvalget. Reinkjøttmarkedet er nå positivt, men det er en sårbar balanse og man er avhengig av systematisk markedsarbeid for å vedlikeholde markedet.

Markedsutvalget for reinkjøtt består av fem medlemmer hvorav NRL oppnevner tre medlemmer, Private Reinsdyrslakteriers Landsforbund oppnevner ett og LMD ett medlem. Utvalget ble opprettet av reindriftsavtalepartene i reindriftsavtalen i 2010.

Generisk markedsføring
Markedsutvalget for reinkjøtt forestår den generiske markedsføringen av reinkjøtt. Det gjøres i nært samarbeid med Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK), til daglig kanskje mer kjent som **Matprat.no**.
Markedsføringen av reinkjøtt er konsentrert om den kalde delen av året og mot forbrukermarkedet. Det gjøres primært gjennom OEK gjennom deres nettsted **Matprat.no**.

OEK utvikler oppskrifter og vinkler kampanjene etter signaler fra Markedsutvalget om bl.a. hvilke stykningsdeler som på et aktuelt tidspunkt trenger et ekstra puff ut i markedet.

#300insta
Det omsettes i størrelsesorden 1600 tonn kjøtt, målt i helslakt, gjennom registrerte slakterier. Det betyr at det bare er 300 gram per innbygger tilgjengelig! De siste to årene har markedsutvalget i den generiske markedsføringen brukt #300insta – 300 gram av det mest eksklusive kjøttet til hver av oss.

Reinkjøttet markedsføres for unge voksne
Primærmålgruppen for den generiske markedsføringen er unge voksne – 18 til 35 år.

Vi skal lære de unge forbrukerne, gjerne de urbane, hvor fantastisk reinkjøtt er. Det er under slagordet Helten på vidda, at forbruker skal kjenne smak av natur og kultur, vite at reinkjøtt er mørt, smaksrikt og sunt, og at reinkjøtt er en viktig del av samisk kultur og at det brukes som festmat.

Er alle forbrukerne i denne aldersgruppen? Nei, selvfølgelig ikke, men forbrukere eldre enn 35 år påvirkes i større grad av markedsføring rettet mot 35 åringer enn hva 35 åringer påvirkes av markedsføring rettet mot et eldre publikum.

Kampanjer med nye oppskrifter
I år har markedsutvalget kjørt høstkampanjer i uke 43–45. I denne forbindelse er det produsert flere nye oppskrifter. Det er produsert både «moderne oppskrifter» hvor reinkjøtt brukes med andre råvarer og smakstilsetninger enn hva som er tradisjonelt, men også oppskrifter på margbein er lagt ut på matprat sine sider.

tema : Drypp - Reindriftsnytt gjennom 50år

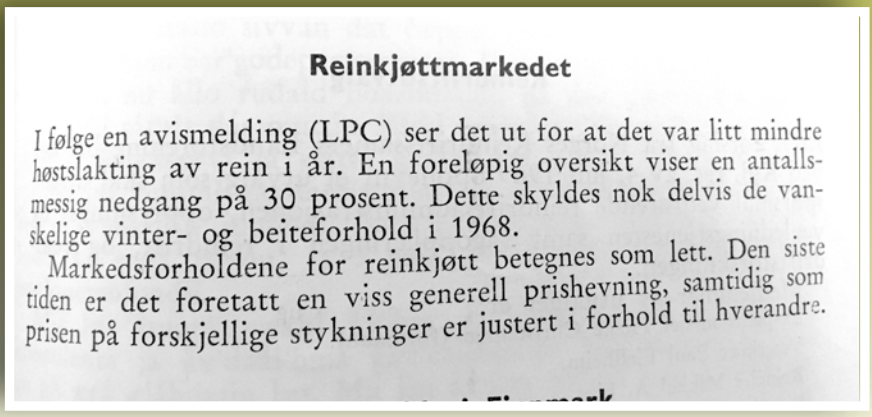

Reinkjøttmarkedet

I følge en avismelding (LPC) ser det ut for at det var litt mindre høstslakting av rein i år. En foreløpig oversikt viser en antallsmessig nedgang på 30 prosent. Dette skyldes nok delvis de vanskelige vinter- og beiteforhold i 1968.

Markedsforholdene for reinkjøtt betegnes som lett. Den siste tiden er det foretatt en viss generell prishevning, samtidig som prisen på forskjellige stykninger er justert i forhold til hverandre.

TELLING AV REIN

Hvert år skjer det offentlig kontrollert reintelling i Finnmark. Det er spesielt reinflokker i Kautokeino og Karasjok som kontrolleres av fylkesmannen. Nytt i år er at også reintallet i enkelte distrikter i Nordland og Troms skal kontrolleres.

Asbjørn Kulsen er fungerende seksjonssjef for ressursseksjonen i Avdeling reindrift. Foto: Landbruksdirektoratet.

Tellingen i Finnmark er allerede godt i gang, og vil fortsette utover vinteren og før 1. mars 2018. I Nordland og Troms er ikke tellingen påbegynt ennå.

- Fylkesmennene her er i gang med planlegging av tellinger i disse reinbeiteområdene, med god bistand fra Fylkesmannen i Finnmark, sier fungerende seksjonssjef Asbjørn Kulseng i Landbruksdirektoratets avdeling reindrift.

Telling er en del av ressursforvaltningen

Det offentlige har et ansvar i forvaltningen av ressursene målt opp mot de reindriftspolitiske målene om at næringen skal være økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig. Landbruksdirektoratet får hvert år tildelingsbrev fra Landbruks- og matdepartementet. Der stilles det krav om at Landbruksdirektoratet skal prioritere ressurser til gjennomføring av kontrolltiltak, det vil si telling av rein.

- Vi legger risikovurderinger fra fylkesmennene til grunn og sammenstiller opp mot våre egne risikovurderinger før vi beslutter hvor det skal telles, sier Kulseng.

Etter en slik vurdering, så gir Landbruksdirektoratet oppdraget med telling til fylkesmannen. Fylkesmannen har da ansvaret for å gjennomføre telling, det vil si planlegging, praktisk gjennomføring og etterarbeid med telleresultatet. Resultatet rapporteres inn til Landbruksdirektoratet.

Momenter som er avgjørende

Viktige momenter i risikovurderingen er reintallssituasjonen i distriktet, herunder reintallsutvikling og hvor tett opptil øvre reintall det oppgitte reintallet er. Også slaktevekter og produksjon vurderes i en slik sammenheng.

- I tillegg er det momenter som for eksempel om det er lenge siden det sist ble foretatt offentlig kontrollert telling og andel umerka rein i distriktet, sier seksjonssjefen.

Alt dette er noe som mange distrikter har tatt tak i, og følger opp internt i næringen. De som ikke har tatt dette seriøst nok, og dermed opplever store svingninger eller uheldig utvikling, må også i fremtiden belage seg på hyppige kontroller.

Ressurskontroll en del av selvstyre

I den nye stortingsmeldingen om reindrift er det ønskelig med obligatorisk individmerking av rein.

- Gjennomføringen av tellinger vil selvfølgelig bli forskjellig fra dagens måte å telle på om dette blir innført. Inntil da fortsetter vi som nå. Det hadde nok likevel vært ønskelig om distriktene selv tok mer ansvar for gjennomføring av tellinger og oppfølging av reintall, sier Asbjørn Kulseng.

Telling av rein er en årlig foreteelse hos Fylkesmannen i Finnmark. Her fra telling i Spalca i november i år. Telleleder har gul vest, mens tellerne har oransje vester. Foto: Fylkesmannen i Finnmark.

Kautokeinoreinen har lengst tradisjon i å bli kontrollert av myndighetene. Allerede på den tiden da lappefogdene forvaltet reindriften ble det gjennomført offentlig kontroll av reintallet.

• 1970-tallet: Lappefogden påla siidaer å foreta telling. Telling skjedde med innleid merkekyndig mannskap. Tellerne hadde maling og malekost som de malte reinen med etter hvert som de ble telt.

• 1980-tallet: Reindriftsagronomen påla distriktsstyret å foreta telling. Distriktsstyret skulle i tillegg kontrollere at oppgitt reintall som den enkelte oppga i melding om reindrift stemte med virkeligheten.

• Etter hvert ble det mer vanlig at reindrifts-agronomen leide inn mannskap på to-tre personer som skulle kontrollere at distriktets egen telling gikk riktig for seg.

• 1990-tallet: Reindriftsagronomen påla telling, begynte med tellekorps der reindrifts-agronomen også anskaffer utstyr til bruk i forbindelse med telling (spraylakk, gammer og scootere mm.)

• 2000-tallet: Reindriftsagronomen pålegger driftsenhetene telling. Tellekorpsene i Vest-Finnmark reinbeiteområde teller også i andre reinbeiteområder. Øst-Finnmark etablerer egne tellekorps.

• 2010: Fylkesmannen pålegger siidaandelene og distriktene telling. Finnmark har tellekorps både i øst og vest. Skal bistå andre områder dersom behov.

Kilde: Medarbeidere hos Fylkesmannen i Finnmark.

UTFØRT TELLING

Fylkesmannen i Finnmark er allerede ferdig med kontrolltelling av to flokker i Vest-Finnmark og to flokker i Øst-Finnmark reinbeiteområde. Tellingen har vært foretatt på høstbeiteområdet. Det gjenstår da tre i vest og ett i øst.

I Øst-Finnmark er det Lahtin siida, Máhkarávjju siida og Skuohtanjárgga siida i Karasjok vest (distrikt 16) som skal telles.

- Reindriftsavdelingen i Øst-Finnmark har prioritert å få gjennomført telling før innflytting på vinterbeite, og vi vil være ferdig med telleoppdraget før jul, sier Ingolf Balto som er fungerende reindriftsdirektør hos Fylkesmannen i Finnmark.

Utvidet frist i vest

Distrikter i Vest-Finnmark reinbeiteområde som i år har fått tellepålegg fra Fylkesmannen er Jalgon, Lákkonjárga, Joahkonjárga, Spalca og Orda.

- Tellingen har foregått på vanlig måte når flokken er under flytting fra høstbeiteområdet til vinterbeite. I år har vi imidlertid gitt en senere frist for telling, som gir anledning til å telle inne på vinterbeiteområdet før 1. mars sier underdirektør Adam Klemet Hætta hos Fylkesmannen i Finnmark.

Ressurskrevende tiltak

Tellingen er av de mest krevende øvelsene blant fylkesmannens arbeidsoppgaver innen forvaltning av reindrift. Etter at Landbruksdirektoratet har besluttet hvilke distrikter som skal få besøk av tellekorpset, så begynner det praktiske arbeidet hos fylkesmannen.

- Det er først å sende varsel om telling, deretter sende ut pålegg. Distriktene skal ha mulighet til å komme med sine tilbakemeldinger, som vi igjen må vurdere og eventuelt gjøre endringer i forhold til planlagt arbeid, sier underdirektøren.

Selve tellingen skjer med innleid mannskap. Det er tellere som sammen med en eller to telleledere fra fylkesmannens kontor utgjør et tellekorps.

Underdirektør Adam Klemet Hætta ved Fylkesmannen i Finnmark vil vurdere å gjennomføre telling også på senvinteren. Foto: Landbruksdirektoratet.

Tellere er vanligvis reineiere med riktig kompetanse innen reinmerker, samisk språk og reindrift. Fylkesmannen har også en jobb med habilitetsvurdering av innleid mannskap, da de fleste reineiere i et reinbeiteområde på en eller annen måte har en relasjon til hverandre.

- Etter at selve tellejobben, som kan ta opptil en uke, er unnagjort, så har vi opptil en ukes etterarbeid med hver flokk som er telt. Det er fintelling og kvalitetssikring av data som er innsamlet. Også tellerne skal ha lønn og få dekket sine utgifter etter feltarbeidet, sier Adam Klemet Hætta.

Telling på senvinteren

Fylkesmannen får jevnlig inn tilbakemeldinger fra næringen på at tellingen bør skje på en annen måte og et annet tidspunkt enn nå. Mange mener at tellingen vil fungere best på vårbeiteområdet, rett før flokken slippes inn på sommerbeiteområdet. Argumentene er at det er denne vårflokken man er pliktig til å oppgi til myndighetene, det vil si etter vinterens avgang (tap og slakt) og før tilgang av nye kalver. Et moment er også det at det er lange, lyse dager og mildere vær.

- Vi vurderer alle innspill som vi får inn. Nå vurderer vi telling på senvinteren, og dersom det er gjennomførbart i forhold til formålet, så er vi interessert i å prøve det, sier underdirektør Adam Klemet Hætta hos Fylkesmannen i Finnmark, avdeling Kautokeino.

- Formålet med tellingen er at det offentlige skal ha kontrollerte oppgaver over antall rein i reinbeitedistrikter og tamreinlag. Kunnskap om reintall er et viktig grunnlag for ressursforvaltningen i reindriften og ulike tiltak for å nå de reindriftspolitiske mål.

- Fylkesmannen kan gjennomføre offentlig kontrollert telling av rein i siidaer, siidaandeler og tamreinlag.

- Offentlig kontrollerte tellinger gjennomføres på det tidspunkt og på den måte som fylkesmannen finner mest hensiktsmessig.

- Fylkesmannen skal varsle reinbeitedistriktet, siidaen eller tamreinlaget, fortrinnsvis ved leder, og leder av siidaandel, før tellingen gjennomføres.

- Leder av siidaandel plikter å legge forholdene til rette for kontroll av reintall utført av fylkesmannen.

- Leder av eller representant for siidaandel plikter å delta ved slik kontroll. Siida og tamreinlag plikter å delta med minst to representanter. Manglende tilrettelegging eller deltakelse kan medføre sanksjoner.

Kilde: Forskrift om offentlig kontrollert telling av rein www.lovdata.no

Reintall

1

Høgste antall rein i Vest-Finnmark

Av Hans Prestbakmo

Etter § 2 i Reindriftsloven av 1978 skal Kongen (delegert til Reindriftsstyret) inndele reinbeiteområdene i reinbeitedistrikt og fastsette beitetid og høgste antall rein for de enkelte distrikt.

Etter oppdrag fra Reindriftsadministrasjonen har undertegnede utarbeidet forslag til høgste antall rein for reinbeitedistriktene i Vest-Finnmark.

Forslaget bygger på samtaler med representanter for de ulike reinbeitedistrikt, Kautokeino Flyttsamelag og Reindriftskontoret i

Alimus boazolohku Oarje-Finnmárkkus

Hans Prestbakmo:

Boazodoallolága 1978, § 2 mielde galga Gonagas (mearridanvuoigatvuohta lea addon Boazodoallostivrii) juohkit boazoguohtunguovlluid orohahkan ja mearridit guohtunáiggi ja alimus boazologu juohke orohagas.

Boazodoallohálddahus lea mu dáhton ráhkadit evttohusa alimus boazolohkui Oarje-Finnmárkkus.

Duogažiin evttohussii leat ságastallamat ieš guđet ge orohaga ovddasvástideddjiguin, Guovdageainnu Johttisámiid servviin ja Boazodoallokántuvrrain Guovdageainnus.

2

Kautokeino. Utover dette bygger forslaget på rapporter fra beitegranskninger som er gjennomført tidligere og det undertegnede har sett og erfart ved befaringer og ved samtaler med reineiere og andre.

Den videre gang i saken er følgende:

1. De enkelte reinbeitedistrikt uttaler seg til forslaget.
2. Forslaget og et sammendrag av distriktenes uttalelser går deretter til høring hos fylkes- og kommunale organ, Statens skoger (Jordsalgskontoret og Troms Skogforvaltning) og andre berørte parter.
3. Områdestyret i Vest-Finnmark behandler saken og fremmer sitt forslag.
4. Reindriftsstyret fatter vedtak om høgste antall rein i de enkelte distrikt.

Muđui leat evttohusa vuođđun ráporttat ovdalaš guohtuniskkademiin ja máid mun lean oaidnan ja gullan go lean guovlluin leamaš ja humadan boazoeaiggadiiguin ja earaigu-in.

Viidaseappot áššemeannudeapmi lea nà:

1. leš guđet ge orohat bukta cealkamuša evttohusa birra.
2. Evttohus ja čoahkkaigeassu orohagaid cealkamušain sáddejuvvo gullamiidda filkka- ja gielddaid hálddahusaide. Stáhta vuvddiide (Eanavuovdinkántuvrii ja Tromssa vuovdehálddahussii) ja eara guoskevaš oasalaččaide.
3. Guovllustivra Oarje-Finnmárkkus meannuda áššši ja bukta su evttohusa.
4. Boazodoallostivra mearrida alimus boazologu juohke orohahkii.

Forslaget

Reinantallet i Vest-Finnmark reinbeiteområde er etter oppgaver pr. 1.4.84, 82231. Det er grunn til å tro at dette tall kan være noe større, kanskje litt over 100.000.

Reintettheten i sommerdistriktene varierer mye, fra 2,4 rein pr. km² til ca. 18 rein pr. km² med utgangspunkt i reintallet 1.4.84. Middel for sommerbeitedistriktene er 5,7 rein pr. km². Dersom det totale antall rein er 100.000, blir midlet ca. 7 rein pr. km².

Tettheten på Kautokeino vinterbeite er etter oppgavene ca. 16 rein pr. km². Er reintallet 100.000, blir

Evttohus

Boazolohku Oarje-Finnmárkku boazoguohtonguovllus lea 1.4.84 dieđuid mielde 82.231. Jáhkkimis lea lohku stuorit, varra badjelaš 100.000.

Leat stuora erohusat boazoeatnatvuođas geasseorohagaid gaskkas, 2,4 bohccos juohke km²-is gitta 18 bohccui km²-is go válda vuođđun boazologu 1.4.84. Gaskamearri geasseorohagain lea 5,7 bohcco km²-is. Jus boazolohku lea 100.000, šadda gaskamearri 7 bohcco km²-is.

Boazoeatnatvuohta Guovdageainnu dalveguohtumis lea 1.4.84 sullii 16 bohcco km²-is. Jus boazo-

3

tettheten ca. 19 rein pr. km². Det kan her nevnes at tettheten i Femund vinterbeitedistrikt i Sør-Trøndelag og Hedmark der vinterbeitene kan sammenlignes med vinterbeitene i Kautokeino, er under det halve, ca. 7,7 rein pr. km².

lohku lea 100.000 šadda eatnatvuohta 19 bohcco km²-is. Namuhuvvo dán oktavuođas ahte Femund dálveorohagas Lulli-Trøndelagas ja Hedmárkkus gos dálveguohtumat sáhttet buohtastáhttojuvvot guohtumiiguin Guovdageainnus,

4

Under samtalene med representanter for distriktene, er det en del synspunkter som har gått igjen. De viktigste er:

- Det er for mye rein og for trangt om plassen til alle årstider, spesielt blir problemene i fellesdistriktene trekt fram.
- Enkelte reineiere har unødig mye rein, slakter for lite og skaper problem for resten.
- Beitene i vår- og høstbeitedistriktene er sterkt nedslitt av mye sommerbeiting.
- De siste år har det gått hardt ut over vinterbeitene. Det er så trangt at de samme områder må nyttes flere ganger i løpet av vinteren.
- De mange sammenblandinger og skillinger tærer hardt på dyrene og betyr merarbeid, merkostnad og store tap.
- Mange ulovlige og midlertidige gjerder skaper problemer for flytting og utnytting av fellesbeitene.
- De gamle uskrevne lover og skikker for bruken av fellesdistriktene blir ikke respektert og det skaper vanskelige forhold.

lea boazoeatnatvuohta beali unnit, sullii 7,7 bohcco juohke km²-is.

Ságastallamiin orohagaid ovddasvástideddjiiguin leat muhtin mearkkašumit boahtan máŋgasis. Dehalepmosat leat:

- Leat beare ollu bohccot ja gárživuohta buot jagi áiggiin. Eareoamažit čujuhuvvo váttisvuođaide oktasaš orohagain.
- Muhtin boazoeaiggadin leat dárbbašmeahttun ollu bohccot, njuvvet unnan ja buktet ná váttisvuođaid earaide.
- Guohtumat gidđa- ja dálveorohagain leat garrasit golahuvvon go geasset guođohuvvo doppe.
- Maŋemus jagiid leat dálveguohtumat garrasit golahuvvon. Lea nu gárži ahte seamma guovllut fertejit guođohuvvot máŋgga geardde dálvvis.
- Dat ollu mastadeamit ja rátkimat váibadit bohccuid ja buktet lassibarggu ja -goluid ja stuora vahagiid.
- Ollu lobihis ja gaskaboddosaš áiddit dagahit váttisvuođaid johttimii ja oktasašguovlluid geavaheapmai.
- Árbevirolaš dábit ja lágat oktasašguovlluid geavaheamis eai váldo vuhtii ja mielddisbukta váttis diliid.

5

Naturen setter grenser

Dette må være utgangspunktet ved fastsettelse av høgste antall rein. Tar en utgangspunkt i behov ut fra antall mennesker i det enkelte distrikt, blir resultatet galt.

Tillitsmannsutvalget for fellesdistriktene i Vest-Finnmark har den 9.1.84 foreslått høgste antall rein pr. 1.4. for fellesdistriktene satt til 75.000 under forutsetning av at høstslaktinga kan økes. Med nåværende slakteuttak mener de tallet ikke kan settes til mer enn 65.000 rein pr. 1.4. Med en fornuftig fordeling på sommerdistriktene, mener en at 65.000 rein er det maksimale som kan tilrådes for Vest-Finnmark reinbeiteområde.

Trenger en reduksjon til 65.000 bety nedgang i avkastninga for reindrifta i Vest-Finnmark? Dagens kjøttproduksjon pr. år er 7,7 kg pr. rein 1.4.83. Sier en at reintallet var 100.000, er den bare 6 kg. Tall fra andre fylker, bl.a. Nord-Trøndelag, tyder på at 14 kg pr. dyr burde være mulig.

Ved 14 kg pr. dyr 1.4. ville 42.340 rein produsere like mye kjøtt som ca. 100.000 rein gjør idag i Finnmark.

Ved en produksjon på 10 kg pr. dyr 1.4., som burde være mulig i dag, vil 65.000 rein produsere 650 tonn kjøtt pr. år. Kjøttproduksjonen i Vest-Finnmark var i 1983 597 tonn.

Disse tall viser således at det er mulig å produsere dagens kjøttmengde med et langt mindre antall rein enn i dag. Redusert reintall vil i tillegg si:

Luondu bidja rájiid

Dát ferte leat vuođđun go mearrida alimus boazologu. Šadda boastut jus olmmošlogu dárbbu mielde mearrida alimus boazologu orohagain.

Stivra Oarje-Finnmárkku oktasaš orohagas lea 9.1.84 árvalan 75.000 alimus boazolohkun 1. beaivvi cuoŋománus -1.4. oktasašguohtumis dan eavttu vuolde ahte čakčavuovdimat sáhttet lassanit. Otna njuovvamiid ektui oaivvildit si ahte boazolohku i berre leat badjel 65.000. 1. beaivvi cuoŋománus. Go vuohkkasit juohka geasseorohagaide oaivvilduvvo ahte 65.000 lea alimus boazolohku mi sáhtta dohkkehuvvot Oarje-Finnmárkkus.

Dárbbaša go vuolideapmi 65.000-ii buktit unnit produkšuvnna boazodoalus Oarje-Finnmárkkus? Otna biergoprodukšuvdna lea jahkasaččat 7,7 kg bohccos boazologu ektui 1.4.83. Jus boazolohku lea 100.000 lea produkšuvdna dušše 6 kg. Tállat eara filkkain, omd. Davvi-Trøndelagas čájehit ahte 14 kg bohccos galggašii leat vejolaš.

Jus produkšuvdna lea 14 kg bohccos boazologu mielde 1.4. produserejit 42.340 bohcco seamma ollu bierggu go 100.000 bohcco dahket odne Finnmárkkus.

Jus produkšuvdna lea 10 kg bohccos, mi berrešii leat vejolaš odne, produserejit 65.000 bohcco 650.000 kg bierggu jahkasaččat. Biergoprodukšuvdna Oarje-Finnmárkkus lei 1983'as 597.000 kg.

Dát tállat čájehit ahte lea vejolaš produseret seamma biergohivvodaga unnit boazologuin go dál lea. Unnit boazolohku adda vel:

Markedsarbeid

Reinkjøttomsetningen

På årsmøtet til A/L Karasjok Produksjonslag 25. mars i år var direktør Holmgren i Norges Kjøtt- og Fleskesentral til stede. Som kjent har N.K.F. de to siste år overtatt alt reinkjøtt fra produksjonslagene i Karasjok og Kautokeino. Ved det salgs- og markedsarbeid som NKF har utført har prisene på reinkjøtt gått betydelig opp i hele landet.

Under et foredrag på årsmøtet uttalte Holmgren bl. annet at NKF tror at de spesielle egenskaper som reinproduktene har, skulle betinge et spesielt marked for disse produktene slik at prisen kan øke. En må da være oppmerksom på at NKF ikke arbeider for å få høyest mulig pris for seg sjøl, men for de som leverer kjøttet — nemlig reindriftssamene. Men skal NKF's markedsarbeide lykkes, vil det avhenge av at reindriftssamene har tillit til NKF og produksjonslagene. En er nemlig avhengig av å få hånd om en betydelig del av reinkjøttet fra produsentene om arbeidet skal lykkes. En må også være oppmerksom på at prisene også avhenger av kvaliteten av produktene.

Holmgren uttalte videre at han trodde det i framtida vil være mulig å skape et solid og sikkert marked for reinkjøtt. Dette vil igjen skape et bedre grunnlag for de som driver i reindriften. Reindriftssamene har nå muligheter som de aldri før har hatt.

Holmgren nevnte også litt om det nordiske samarbeide med reinkjøttomsetningen. En søker å få et felles prisopplegg for eksport slik at det ikke oppstår situasjoner der kjøpere spiller de tre land ut mot hverandre. Et utvalg skal arbeide for bestemmelser om felles kvalitet, felles pakninger m. m. Ved et godt samarbeide kan de tre land fordele eksporten mellom seg alt etter som lagrene og forholdene ellers tilsier.

For lite reinkjøtt

I et nyttårsintervju med Nationen uttaler direktør Kåre Holmgren i N. K. F. at det fortsatt er samarbeid med reinslakteriene i Finnmark. På grunn av uåret i reindriften i 1968, som førte til stor reduksjon av reinbestanden, har det i 1969 vært slaktet mindre enn normalt. Vi har derfor hatt et udekket marked for reinkjøtt. I og med at vi har hatt en noe knapp dekning av markedet, har dette resultert i en prismessig oppgang på reinkjøtt.

KLIMANØYTRAL DISTRIBUSJON B
NORGE P. P. posten

Returadresse: Landbruksdirektoratet, avd. reindrift
Løkkeveien 111, 9510 Alta
ISSN 0333-4031

•adresser

Fylkesmennene

Fylkesmannen i Finnmark
Reindriftsavdelingen Øst
Postboks 174, 9735 Karasjok
Telefon 78 46 87 00
fmfipostmottak@fylkesmannen.no
Besøksadresse: Deanugeaidnu 6, Karasjok

Fylkesmannen i Finnmark
Reindriftsavdelingen Vest
Bredbuktnesveien 50B, 9520 Guovdageaidnu
Telefon 78 48 46 00
fmfipostmottak@fylkesmannen.no
Besøksadresse: Bredbuktnesveien 50B, Guovdageaidnu

Fylkesmannen i Troms
Postboks 6105, 9291 Tromsø
Telefon 77 64 20 00
Telefaks 77 64 21 39
fmtrpostmottak@fylkesmannen.no
Besøksadresse: Skogbrukets hus, Andselv

Fylkesmannen i Nordland
Statens hus, 8002 Bodø
Telefon 75 53 15 00
fmnopostmottak@fylkesmannen.no
Besøksadresse: Sjøgata 78, Fauske

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Postboks 2600, 7734 Steinkjer
Telefon 74 16 80 00
fmntpost@fylkesmannen.no
Besøksadresse: Saemien Sijte, Snåsa

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Postboks 4710, Sluppen, 7468 Trondheim
Telefon 73 19 90 00
Telefaks 73 19 91 01
fmstpostmottak@fylkesmannen.no
Besøksadresse: Øra 28, 7374 Røros
Telefon 72 40 92 10

Landbruksdirektoratet

Avdeling Reindrift, Alta
Besøksadresse: Løkkeveien 111, 9510 Alta
Telefon: 78 60 60 00
postmottak@landbruksdirektoratet.no

Oslo
Postboks 8140 Dep, 0033 Oslo
Besøksadresse: Stortingsgt. 28, 0161 Oslo
Telefon: 78 60 60 00
postmottak@landbruksdirektoratet.no

Fagtrykk Idé AS - Foto: Berit Anne S.Triumf ©